

ALIÑAMENTO DOS ORZAMENTOS COS ODS DA AXENDA 2030

V. ALIÑAMENTO DOS ORZAMENTOS COS ODS DA AXENDA 2030

Neste apartado do informe preséntase o aliñamento dos Orzamentos Xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 de acordo coa metodoloxía descrita no apartado anterior, e tendo en conta cada unha das dimensións citadas: social, económica, medioambiental e institucional.

V.1. PRIMEIRA APROXIMACIÓN E BALANCE XERAL

Para levar a cabo a análise, do total do orzamento consolidado non se terá en conta o capítulo de gasto VIII e do capítulo IX a amortización da débeda pública.

Como xa se adiantou no apartado anterior, non necesariamente todos os créditos orzamentarios teñen que estar directamente aliñados con algún obxectivo de desenvolvemento sustentable. É o caso de actuacións de carácter instrumental ou horizontal que non poden identificarse cun obxectivo concreto ou ben de actuacións que non teñen incidencia significativa no cumprimento da Axenda 2030.

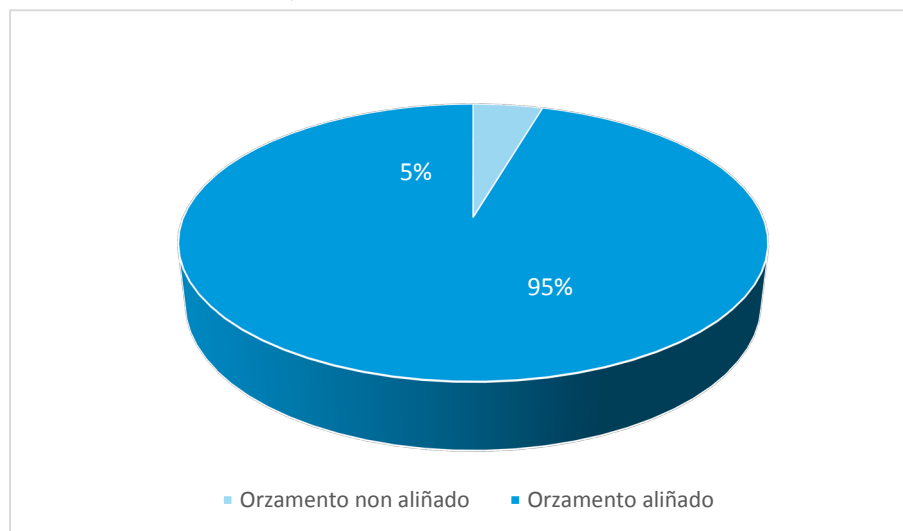
Como se pode observar na táboa seguinte, ao redor dun 5% non estaría aliñado cos obxectivos de desenvolvemento sustentable, tratándose fundamentalmente de diversos gastos operativos e de funcionamento da administración xeral. Así mesmo, existen unha serie de proxectos nas distintas prioridades de actuación que non amosan contribución directa ás metas específicas previstas dentro de cada un dos ODS.

Cadro 4. Porcentaxe de aliñamento do orzamento aos ODS.

Orzamento non aliñado	687.104.778	5%
Orzamento aliñado	11.933.211.810	95%
Total	12.620.316.588	

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Gráfico 1. Porcentaxe de aliñamento do orzamento aos ODS.

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Unha vez delimitado o gasto aliñado aos obxectivos da Axenda 2030, recóllese na seguinte táboa a distribución cuantitativa do orzamento por dimensións, tendo en conta a contribución das política de gasto a un só obxectivo de desenvolvemento sustentable principal.

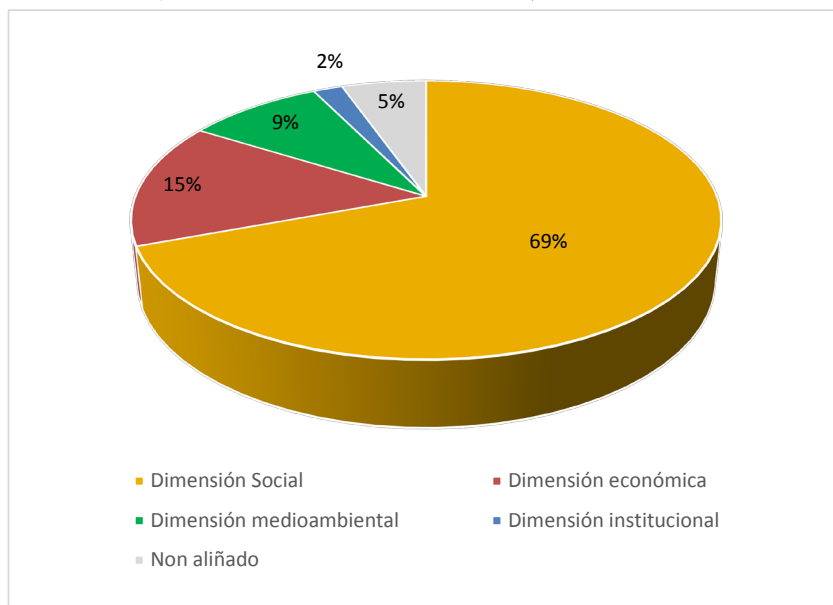
Cadro 5. Distribución cuantitativa por dimensións temáticas dos orzamentos xerais da CA de Galicia 2023.

	2023	% sobre o total
Dimensión Social	8.750.761.879	69%
Dimensión económica	1.834.531.730	15%
Dimensión medioambiental	1.108.442.958	9%
Dimensión institucional	239.475.243	2%
Non aliñado	687.104.778	5%
	12.620.316.588	

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Case un 70% do total do orzamento está vinculado á dimensión social, un 15% á dimensión económica, un 9% á dimensión medioambiental e finalmente, un 2% á dimensión institucional.

Gráfico 2. Porcentaxe de aliñamento do orzamento aos ODS, por dimensións de actuación.

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

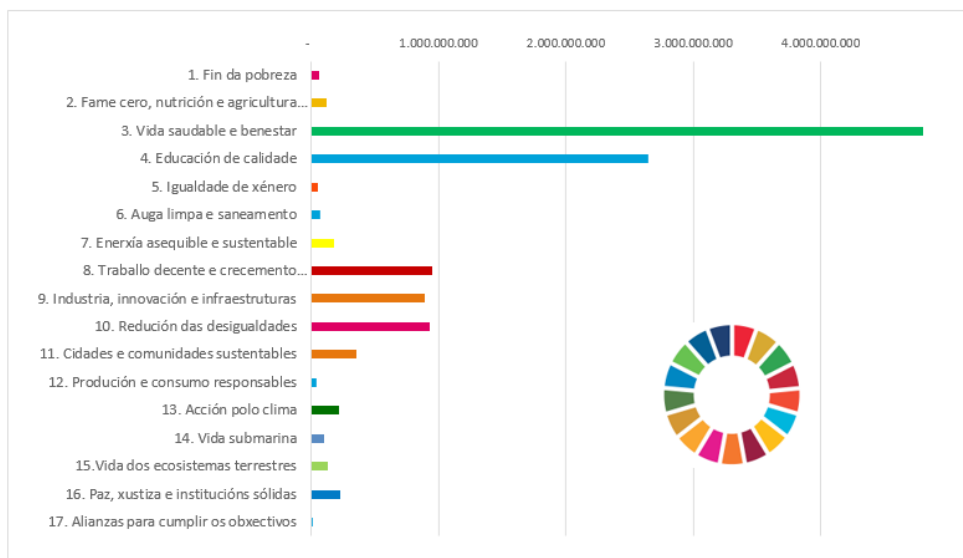
Se temos en conta o reparto dos créditos orzamentarios entre os 17 ODS, o ODS 3, relacionado coa vida saudable e o benestar, é o ODS que concentra a maior contía respecto do total (un 39,1%), seguido polo ODS 4 relacionado coa educación e a formación (un 21%), ambos ODS pertencentes á dimensión social.

Cadro 6. Distribución por ODS dos orçamentos xerais da CA de Galicia 2023.

	Obxectivos de desenvolvemento sustentable	Orçamento 2023	% sobre o total
	1. Fin da pobreza	63.250.239	0,5%
	2. Fame cero, nutrición e agricultura sustentable	116.907.398	0,9%
	3. Vida saudable e benestar	4.936.673.107	39,1%
	4. Educación de calidade	2.645.439.947	21,0%
	5. Igualdade de xénero	56.662.358	0,4%
	6. Auga limpa e saneamento	67.757.703	0,5%
	7. Enerxía asequible e sustentable	182.645.930	1,4%
	8. Traballo decente e crecemento económico	957.057.633	7,6%
	9. Industria, innovación e infraestruturas	877.474.097	7,0%
	10. Redución das desigualdades	931.828.830	7,4%
	11. Cidades e comunidades sustentables	363.608.625	2,9%
	12. Produción e consumo responsables	46.357.353	0,4%
	13. Acción polo clima	222.290.247	1,8%
	14. Vida submarina	97.231.076	0,8%
	15. Vida dos ecosistemas terrestres	128.552.024	1,0%
	16. Paz, xustiza e institucións sólidas	225.851.873	1,8%
	17. Alianzas para cumprir os obxectivos	13.623.370	0,1%
	Non aliñado	687.104.778	5,4%
	Total	12.620.316.588	

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Gráfico 3. Distribución por ODS dos orzamentos xerais da CA de Galicia 2023.

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

V.2. ALIÑAMENTO COS 17 ODS E CATRO DIMENSIONS ESPECÍFICAS.

A continuación, farase un análise global de cada unha das dimensións principais de actuación a Axenda 2030, así coma unha descrición das principais metas previstas en cada un dos ODS xunto coa súa contrapartida orzamentaria para o ano 2023.

V.2.1. DIMENSION SOCIAL

Neste primeiro grupo inclúense o seguintes seis obxectivos de desenvolvemento sustentable:

- ODS 1. Poñer fin á pobreza en todas as súas formas e en todo o mundo
- ODS 2. Poñer fin á fame, lograr a seguridade alimentaria e a mellora da nutrición e promover a agricultura sustentable
- ODS 3. Garantir unha vida saudable e promover o benestar de todos a todas as idades
- ODS 4. Garantir unha educación inclusiva e equitativa de calidade e promover oportunidades de aprendizaxe permanente para todos
- ODS 5. Lograr a igualdade de xénero e empoderar a todas as mulleres e as nenas
- ODS 10. Reducir a desigualdade nos países e entre eles.

Cadro 7. Orzamento exercicio 2023 correspondente aos ODS da dimensión social.

Dimensión Social	2023	% sobre o total	2022	% Var.
1. Fin da pobreza	63.250.239	0,7%	73.782.509	-14%
2. Fame cero, nutrición e agricultura sustentable	116.907.398	1,3%	55.932.019	109%
3. Vida saudable e benestar	4.936.673.107	56,4%	4.531.996.826	9%
4. Educación de calidade	2.645.439.947	30,2%	2.630.368.293	1%
5. Igualdade de xénero	56.662.358	0,6%	38.753.478	46%
10. Redución das desigualdades	931.828.830	10,6%	837.922.343	11%
Total	8.750.761.879		8.168.755.468	7%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O total do orzamento aliñado coa dimensión social sitúase lixeiramente debaixo dos 8.750,8 millóns de euros, supoñendo un 69% do total dos orzamentos xerais para 2023. Ademais, os créditos iniciais para 2023 son un 7% superiores aos do ano 2022. Dentro do conxunto dos ODS mencionados, é o relativo á Saúde e benestar o que goza dunha maior importancia en contía económica, seguido da educación.

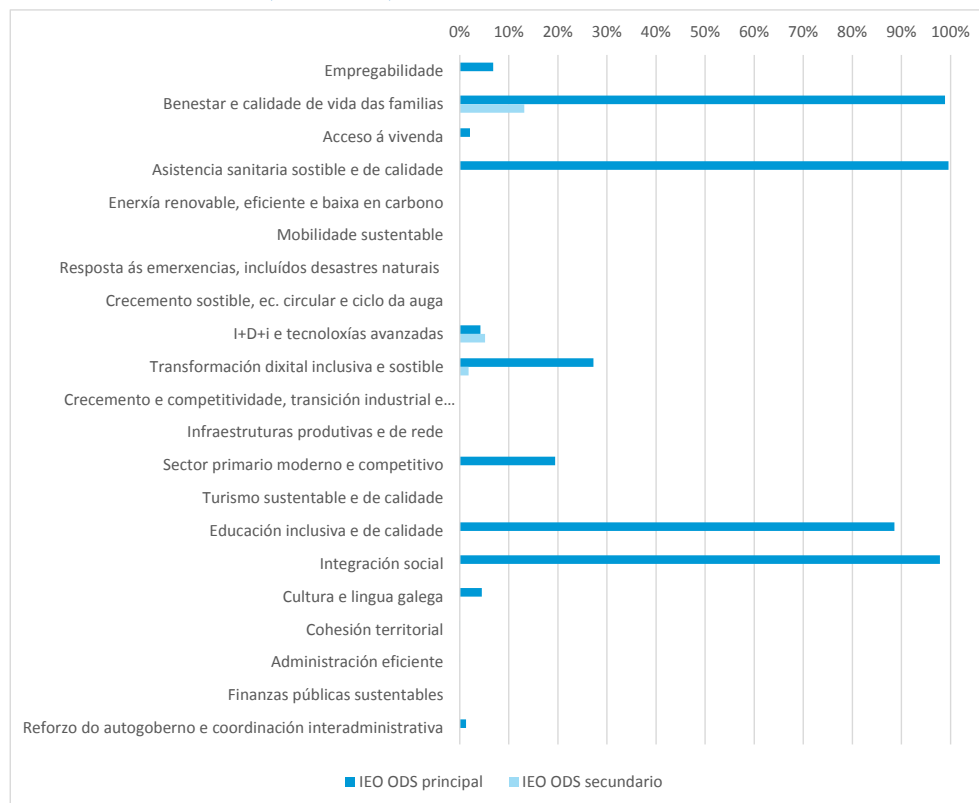
Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario descrito no apartado de metodoloxía empregada, podemos observar as prioridades de actuación onde se concentran os maiores esforzos para acadar as metas específicas previstas dos ODS 1,2,3,4,5 e 10.

Cadro 8. Índice de esforzo orzamentario para cada prioridades de actuación dos ODS da dimensión social.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade	6,8%	2,4%	9,2%
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias	98,9%	63,2%	162,1%
	PA.1.03 Acceso á vivenda	2,1%	4,3%	6,4%
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade	99,6%	0,3%	99,9%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais		0,5%	0,5%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	4,2%	5,3%	9,6%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible	27,3%	3,8%	31,1%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	19,4%	0,9%	20,3%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade	88,8%	0,8%	89,6%
	PA.4.02 Integración social	96,3%	62,1%	158,4%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega	4,5%		4,5%
	PA.4.04 Cohesión territorial	0,0%		0,0%
5	PA.5.01 Administración eficiente	0,1%		0,1%
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa	1,3%	1,3%	2,6%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Gráfico 4. Índice de esforzo orzamentario dos ODS da dimensións de actuación.

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Como é lóxico, son as prioridades de actuación relacionadas coas materias en cuestión (saúde, educación e servizos sociais) as que acaparan unha maior contía económica, sen embargo, tamén hai proxectos que permiten acadar as metas previstas no ámbito social aínda que están fundamentalmente encamiñadas á consecución doutros obxectivos de desenvolvemento sustentable.

Esta cuestión tratarase con maior detalle ao realizar a análise de cada un dos ODS.

A continuación, vanse avaliar con maior grado de detalle cada un dos ODS previstos nesta dimensión social.

ODS 1. Poñer fin á pobreza en todas as súas formas e en todo o mundo

A nivel mundial, o número de persoas que viven en situación de extrema pobreza diminuíu dende un 36% en 1990 ata un 10% en 2015. Con todo, o ritmo ao que se produce este cambio está a diminuír, e a crise da COVID-19 pon en risco décadas de progreso na loita contra a pobreza. Unha investigación recente publicada polo Instituto Mundial de Investigacións de Economía do Desenvolvemento da Universidade das Nacións Unidas advirte de que as consecuencias económicas da pandemia mundial poderían incrementar a pobreza en todo o mundo ata chegar a afectar a 500 millóns de persoas máis, ou o que é o mesmo, a un 8 % máis da poboación total mundial (13).

Na actualidade, os países en desenvolvemento son os de maior risco de incremento, durante e despois da pandemia, e no so en termos de crisis sanitaria, senón tamén de crisis sociais e económicas. Sen embargo, non cabe dúbida de que as consecuencias serán devastadoras a nivel mundial para todos os países.

Dentro do ODS 1, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 9. Obxectivos específicos dentro do ODS 1: fin da pobreza.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
1.1	De aquí a 2030, erradicar para todas as persoas e en todo o mundo a pobreza extrema
1.2	De aquí a 2030, reducir polo menos á metade a proporción de homes, mulleres e nenos de todas as idades que vivan na pobreza en todas as súas dimensións conforme as definicións nacionais
1.3	Implementar a nivel nacional sistemas e medidas apropiados de protección social para todos, incluídos niveis mínimos, e, de aquí a 2030, lograr unha ampla cobertura das persoas pobres e vulnerables
1.4	De aquí a 2030, garantir que todos os homes e mulleres, en particular os pobres e os vulnerables, teñan os mesmos dereitos aos recursos económicos e acceso aos servizos básicos, a propiedade e o control da terra e outros bens, a herdanza, os recursos naturais, as novas tecnoloxías apropiadas e os servizos financeiros, incluída a microfinanciación
1.5	De aquí a 2030, fomentar a resiliencia dos pobres e as persoas que se atopan en situacións de vulnerabilidade e reducir a súa exposición e vulnerabilidade aos fenómenos extremos relacionados co clima e outras perturbacións e desastres económicos, sociais e ambientais
1.a	Garantir unha mobilización significativa de recursos procedentes de diversas fontes, mesmo mediante a mellora da cooperación para o desenvolvemento, a fin de proporcionar medios suficientes e previsibles aos países en desenvolvemento, en particular os países menos adiantados, para que implementen programas e políticas encamiñados a poñer fin á pobreza en todas as súas dimensións
1.b	Crear marcos normativos sólidos nos planos nacional, rexional e internacional, sobre a base de estratexias de desenvolvemento en favor dos pobres que teñan en conta as cuestións de xénero, a fin de apoiar o investimento acelerado en medidas para erradicar a pobreza

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

As metas esenciais para Galicia, de todas as recollidas no ODS 2, son a 1.2 centrada na redución da pobreza, e a meta 1.5 centrada na redución da vulnerabilidade da poboación en situación de pobreza. Para esta última, non hai datos comparables a través dun indicador estandarizado, pero se facilita información detallada no "Diagnóstico de Indicadores da Axenda 2030", recollidos fundamentalmente polo IGE e a Axencia Galega de emerxencias.

En relación coa meta 1.2, e segundo os datos facilitados polo Instituto Galego de Estatística, os datos relativos á situación de pobreza en Galicia son os seguintes:

Cadro 10. Indicadores relacionados coa meta 1.2.

Meta 1.2. De aquí a 2030, reducir polo menos á metade a proporción de homes, mulleres e nenos de todas as idades que viven na pobreza en todas as súas dimensións conforme as definicións nacionais	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Proporción de persoas en risco de pobreza relativa (considerando umbral autonómico de pobreza)	Galicia	Porcentaxe	17,0	16,1	15,9	15,5	15,2	16,1	..
	España		20,2	20,6	20,2	19,5	19,7	20,6	..
Proporción de persoas en risco de pobreza ou exclusión social: indicador AROPE (considerando umbral autonómico de pobreza)	Galicia	Porcentaxe	22,6	20,3	20,3	19,0	18,8	19,5	..
	España		26,8	26,1	25,2	24,5	25,4	26,9	..

Fonte: IGE

Como se pode apreciar, a evolución de ambos indicadores é positiva nos períodos considerados, experimentando unha redución do 10,1% e 16,5% respectivamente para o caso de Galicia. A redución no caso de España, para ambos casos, sitúase no 2,3-5,5% respectivamente.

Tendo en conta o contexto actual, onde aínda se arrastran os efectos da pandemia no ámbito sanitario, económico e social, os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 manteñen os esforzos para a erradicación da pobreza, destinando a esta materia 63,2 millóns de euros, un 14% menos que no exercicio 2022.

Cadro 11. Orzamento exercicio 2023 corresponde ao ODS I

Dimensión Social	2023	% sobre o total	2022	% Var.
1. Fin da pobreza	63.250.239	0,7%	73.782.509	-14%
2. Fame cero, nutrición e agricultura sustentable	116.907.398	1,3%	55.932.019	109%
3. Vida saudable e benestar	4.936.673.107	56,4%	4.531.996.826	9%
4. Educación de calidade	2.645.439.947	30,2%	2.630.368.293	1%
5. Igualdade de xénero	56.662.358	0,6%	38.753.478	46%
10. Redución das desigualdades	931.828.830	10,6%	837.922.343	11%
Total	8.750.761.879		8.168.755.468	7%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

A redución da contribución ao ODS I con respecto a ano anterior débese fundamentalmente a que no ano 2022 dotáronse 7,7 millóns de euros ao programa 313C - Promoción do emprego, emprego autónomo e do mercado de traballo, onde a maior contía destinouse a un programa de adquisición de experiencia no marco da RISGA.

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 12. Programas de gasto que contribúen ao ODS I.

Programa de gasto	Orzamento 2023
312A - PROTECCIÓN E INSERCIÓN SOCIAL	59.790.289
313C - SERVIZOS SOCIAIS COMUNITARIOS	3.459.950
322C - PROMOCIÓN DO EMPREGO, DO EMPREGO AUTÓNOMO E DO MERCADO DE TRABALLO	-
Total xeral	63.250.239

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Son os proxectos relacionados coa Renda de Inserción Social de Galicia (RISGA) os de maior importancia en termos de contía, que suman 46,7 millóns de euros.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS I como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS I como obxectivo secundario).

Cadro 13. Índice de esforzo orzamentario corresponde ao ODS I, dentro de cada prioridade de actuación.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias		42,9%	42,9%
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade			
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais			
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas			
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible		1,8%	1,8%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo			
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social	7,2%	54,9%	62,1%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial			
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa		1,3%	1,3%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O esforzo concéntrase na PA 4.02, onde a contribución directa ao ODS I é do 7,3% do total da PA.

Finalmente, é importante por de manifesto que o ODS que maior complementariedade ou interrelación amosa con respecto aos demais ODS é o obxectivo 10 de redución das desigualdades. Na práctica maioría dos casos, as actuacións contribúen de forma simultánea á consecución dos dous obxectivos, de forma que se unha actuación contribúe de forma directa ao obxectivo I, o máis habitual e que contribúa de forma secundaria ao obxectivo 10, e viceversa. Deste xeito, as Pas que máis contribúen de forma secundaria a este ODS son a 1.02 e a 4.02.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo I sería a seguinte:

Cadro 14. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 1, contribución directa e secundaria

ODS principal		ODS secundario	
PA.4.02	63.250.239	PA.1.02	108.974.300
Total xeral	63.250.239	PA.3.02	3.965.827
		PA.4.02	484.970.353
		PA.5.03	2.446.505
		Total xeral	600.356.985

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Se temos en conta o total, a contribución estaría preto dos 663,7 millóns de euros.

ODS 2. Póñer fin á fame, lograr a seguridade alimentaria e a mellora da nutrición e promover a agricultura sustentable

O acceso aos alimentos é un dereito humano, sen embargo, a desnutrición segue a ser unha realidade e constitúe unha barreira para o desenvolvemento sostible. Un mundo con fame cero pode ter un impacto positivo nas nosas economías, saúde, educación, igualdade e desenvolvemento social. Lograr o Obxectivo 2 é unha peza crave para construír un futuro mellor para todos.

Dende que comezou a invasión rusa de Ucraína, as exportacións de grans de Ucraína, así como alimentos e fertilizantes de Rusia, víronse afectadas significativamente. A interrupción nas subministracións impulsou o aumento dos prezos aínda máis alto e contribuíu a unha crise alimentaria mundial. Neste contexto cómpre destacar a *Iniciativa de Cereais do Mar Negro*, coa mediación das Nacións Unidas e Turquía, coa finalidade de reintroducir as exportacións vitais de alimentos e fertilizantes de Ucraína ao resto do mundo.

Tamén en resposta á crise entrelazada de alimentos, enerxía e financiamento causada pola guerra en Ucraína, o Secretario Xeral das Nacións Unidas estableceu o Grupo mundial de resposta ás crises sobre alimentos, enerxía e finanzas.

Dentro do ODS 2, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 15. Obxectivos específicos dentro do ODS 2: Fame cero.

Objetivos	Denominación Objetivos
2.1	De aquí a 2030, poñer fin á fame e asegurar o acceso de todas as persoas, en particular os pobres e as persoas en situacións de vulnerabilidade, incluídos os nenos menores de 1 ano, a unha alimentación sa, nutritiva e suficiente durante todo o ano
2.2	De aquí a 2030, poñer fin a todas as formas de malnutrición, incluso logrando, como moito tarde en 2025, as metas convidadas internacionalmente sobre o atraso do crecemento e a emaciación dos nenos menores de 5 anos, e abordar as necesidades de nutrición das adolescentes, as mulleres embarazadas e lactantes e as persoas de idade
2.3	De aquí a 2030, duplicar a produtividade agrícola e os ingresos dos produtores de alimentos en pequena escala, en particular as mulleres, os pobos indíxenas, os agricultores familiares, os gandeiros e os pescadores, entre outras cousas mediante un acceso seguro e equitativo ás terras, a outros recursos e insumos de produción e aos coñecementos, os servizos financeiros, os mercados e as oportunidades para engadir valor e obter empregos non
2.4	De aquí a 2030, asegurar a sustentabilidade dos sistemas de produción de alimentos e aplicar prácticas agrícolas resilientes que aumenten a produtividade e a produción, contribúan ao mantemento dos ecosistemas, fortalezan a capacidade de adaptación ao cambio climático, os fenómenos meteorolóxicos extremos, as secas, as inundacións e outros desastres, e melloren progresivamente a calidade da terra e o chan
2.5	De aquí a 2020, manter a diversidade xenética das sementes, as plantas cultivadas e os animais de granxa e domesticados e as súas correspondentes especies silvestres, entre outras cousas mediante unha boa xestión e diversificación dos bancos de sementes e plantas a nivel nacional, rexional e internacional, e promover o acceso aos beneficios que se deriven da utilización dos recursos xenéticos e os coñecementos tradicionais conexos e a
2.a	Aumentar, mesmo mediante unha maior cooperación internacional, os investimentos en infraestrutura rural, investigación e servizos de extensión agrícola, desenvolvemento tecnolóxico e bancos de xenes de plantas e gañado a fin de mellorar a capacidade de produción agropecuaria nos países en desenvolvemento, particularmente nos países menos adiantados
2.b	Corrixir e previr as restricións e distorsións comerciais nos mercados agropecuarios mundiais, mesmo mediante a eliminación paralela de todas as formas de subvención ás exportacións agrícolas e todas as medidas de exportación con efectos equivalentes, de conformidade co mandato da Rolda de Doha para o Desenvolvemento
2.c	Adoptar medidas para asegurar o bo funcionamento dos mercados de produtos básicos alimentarios e os seus derivados e facilitar o acceso oportuno á información sobre os mercados, mesmo sobre as reservas de alimentos, a fin de axudar a limitar a extrema volatilidade dos prezos dos alimentos

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Dentro deste ODS podemos diferenciar, a grandes trazos, dúas cuestións fundamentais, por un lado o tema da fame e mal nutrición e por outro, o que ten que ver coa produción alimentaria sostible e resiliente (2.4 e 2.5 fundamentalmente).

Con respecto á alimentación, a meta focalízase na eliminación da malnutrición e os efectos derivados a nivel de crecemento. Sobre este tema inflúen tanto aspectos sociais como económicos, e non só hai que ter en conta un peso insuficiente, senón tamén o porcentaxe de poboación con sobrepeso (tema de maior preocupación non países desenvolvidos). En Galicia, no ano 2017 (último dispoñible) a proporción de menores de 2 a 17 anos con obesidade⁽¹⁴⁾ foi dun 6,18%; a proporción de menores de 2 a 17 anos con sobrepeso⁽¹⁵⁾ foi do 17,11%; a Proporción de menores de 2 a 17 anos con peso insuficiente⁽¹⁶⁾ foi do 10,53%.

- 14 Obesidade considerada cando: $IMC \geq 30$ kg/m². Datos da Enquisa Nacional de Saúde para o último ano dispoñible, 2017.
- 15 Sobrepeso considerado cando: $25 \text{ kg/m}^2 \leq IMC < 30$ kg/m². Datos da Enquisa Nacional de Saúde 2017.
- 16 Peso insuficiente considerado cando: $IMC < 18,5$ kg/m². Datos da Enquisa Nacional de Saúde 2017.

En total, e como se pode observar na seguinte táboa, case un 34% dos menores de 17 presentan problemas relacionados co peso, aínda que este dato sitúase por debaixo da media nacional, que amosa un dato moi preocupante.

Meta 2.2. De aquí a 2030, poñer fin a todas as formas de malnutrición, incluso logrando, como moi tarde en 2025, as metas convidas internacionalmente sobre o atraso do crecemento e o enfraquecemento dos nenos menores de 5 anos, e abordar as necesidades de nutrición das adolescentes, as mulleres embarazadas e lactantes e as persoas de idade											
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		
Proporción de menores entre 2 e 17 anos con obesidade, sobrepeso ou peso insuficiente	Galicia	Porcentaxe	..	..	33,8	..	..	..	..		
	España		..	..	41,9	..	..	..	..		

Con respecto á agricultura sustentable, a evolución é claramente positiva, pois a taxa aumenta case un 56% en relación ao dato de 2015. A pesar dos bos datos dos anos 2018 e 2019, en 2020 baixa lixeiramente ata situarse no 3,9%.

Cadro 16. Indicadores relacionados coa meta 2.4

Meta 2.4. De aquí a 2030, asegurar a sustentabilidade dos sistemas de produción de alimentos e aplicar prácticas agrícolas resilientes que aumenten a produtividade e a produción, contribúan ao mantemento dos ecosistemas, fortalezcan a capacidade de adaptación ao cambio climático, aos fenómenos meteorolóxicos extremos, ás secas, ás inundacións e outros desastres, e melloren progresivamente a calidade da terra e o solo											
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021		
Proporción da superficie agrícola en que se practica unha agricultura produtiva e sustentable	Galicia	Porcentaxe	2,5	3,4	3,9	4,1	4,3	3,9	..		
	España		7,8	8,0	8,2	8,9	9,3	9,7	..		

Fonte: IGE

No exercicio 2023, os orzamentos xerais destinan á fame, á seguridade alimentaria, á mellora da nutrición e á agricultura sustentable 116,9 millóns de euros.

Cadro 17. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 2.

Dimensión Social	2023	% sobre o total	2022	% Var.
1. Fin da pobreza	63.250.239	0,7%	73.782.509	-14%
2. Fame cero, nutrición e agricultura sustentable	116.907.398	1,3%	55.932.019	109%
3. Vida saudable e benestar	4.936.673.107	56,4%	4.531.996.826	9%
4. Educación de calidade	2.645.439.947	30,2%	2.630.368.293	1%
5. Igualdade de xénero	56.662.358	0,6%	38.753.478	46%
10. Redución das desigualdades	931.828.830	10,6%	837.922.343	11%
Total	8.750.761.879		8.168.755.468	7%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Cómpre resaltar que froito da mellora no traballo de vinculación dos proxectos de gasto aos ODS, neste exercicio produciuse neste obxectivo un cambio de criterio, pasando a formar parte deste ODS o programa 713E - Benestar animal e sanidade vexetal.

No exercicio anterior, este programa vinculábase ao ODS 15, pero comprobouse que a maior parte dos proxectos de gasto están vinculados á meta 2.5.

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario pertencen ás funcións:

31 - ACCIÓN SOCIAL E PROMOCIÓN SOCIAL, con 100 mil euros, por un convenio co Banco de Alimentos.

56 - INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN, xa que no programa 561A se recollen actividade da Axencia Galega de Calidade Alimentaria.

71 - DINAMIZACIÓN ECONÓMICA DO MEDIO RURAL: con máis de 106 millóns de euros. Dentro desta función, o programa que concentra maior contía orzamentaria é o relativo ao benestar animal e sanidade vexetal (713E). En segundo lugar, o programa máis importante por contía económica é o relativo á modernización e diversificación do tecido produtivo rural (712B), xa que dos 28,6 millóns de euros que concentra en total este programa de gasto, case 27 están relacionados con practicas agroalimentarias sustentables.

O peso da función 31 dentro do total do ODS non parece ser significativo por dúas razóns:

- so hai un proxecto que teña como finalidade única e principal erradicar a fame en colectivos vulnerables a través dos bancos de alimentos. A erradicación e prevención da fame trata de atallarse a través de actuacións máis completas e diversas que teñen máis implicación directa nos ODS 1 e 10.

- as actuacións encamiñadas a evitar o sobrepeso ou a obesidade encóntranse recollidas de forma directa no ODS 3, ao redundar no benestar e vida saudable. Polo tanto, os proxectos que contribúen a potenciar hábitos de vida saudables entre a poboación, aparecen ligados ao obxectivo 3 como principal, e ao 2 de xeito secundario.

Cadro 18. Programas de gasto que contribúen ao ODS 2.

Programa de gasto	Orzamento 2023
312A - PROTECCIÓN E INSERCIÓN SOCIAL	100.000
561A - PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA	10.680.902
712B - MODERNIZACIÓN E DIVERSIFICACIÓN DO TECIDO PRODUTIVO RURAL	28.611.067
713C - IMPLANTACIÓN DE SISTEMAS PRODUTIVOS AGRARIOS SUSTENTABLES	5.796.144
713D - MELLORA DA CALIDADE NA PRODUCCIÓN AGROALIMENTARIA	14.407.080
713E - BENESTAR ANIMAL E SANIDADE VEXETAL	56.134.042
713F - REGULACIÓN DAS PRODUCCIÓN AGRARIAS E APOIO Á RENDA DOS AGRICULTORES	1.178.163
Total general	116.907.398

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 2 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 2 como obxectivo secundario).

Cadro 19. Índice de esforzo orzamentario do ODS 2, para cada prioridade de actuación.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade		0,2%	0,2%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais			
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	3,87%	0,1%	3,99%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible			
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	16,5%	0,9%	17,4%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social	0,0%		0,0%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial			
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O esforzo orzamentario concéntrase fundamentalmente na prioridade de gasto 3.05 do sector primario moderno e competitivo, ao ter en conta o relacionado coa agricultura sostible e resiliente, tal como se comentou anteriormente.

Finalmente, en termos cuantitativos, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 2 sería a seguinte:

Cadro 20. Orzamento exercicio 2022 destinado á consecución do ODS 2, contribución directa e secundaria.

ODS principal		ODS secundario	
PA.3.01	10.680.902	PA.3.05	400.000
PA.3.05	106.126.496		
PA.4.02	100.000	Total xeral	400.000
Total xeral	116.907.398		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

ODS 3. Garantir unha vida saudable e promover o benestar de todos a todas as idades

Actualmente, estamos a recuperar dunha crise sanitaria mundial sen precedentes; a COVID-19 que non só tivo efectos na saúde senón que desestabilizou a economía mundial e cambiando drasticamente as vidas de miles de millóns de persoas en todo o mundo.

Antes da pandemia, conseguíronse grandes avances na mellora da saúde de millóns de persoas. En concreto, estes grandes avances alcanzáronse ao aumentar a esperanza de vida e reducir algunhas das causas de morte comúns asociadas coa mortalidade infantil e materna. Con todo, necesítanse máis esforzos para erradicar por completo unha gran variedade de enfermidades e abordar un gran número de problemas de saúde, tanto constantes como emerxentes. A través dun financiamento máis eficiente dos sistemas sanitarios, un maior saneamento e hixiene, e un maior acceso ao persoal médico, poderanse conseguir avances significativos á hora de axudar a salvar as vidas de millóns de persoas.

As emerxencias sanitarias, como a derivada da COVID-19, supoñen un risco mundial e demostran que a preparación e unha boa dotación de medios destinados á sanidade é vital. O Programa das Nacións Unidas para o Desenvolvemento sinalou as grandes diferenzas relativas ás capacidades dos países para lidar coa crise da COVID-19 e recuperarse da mesma. A pandemia constitúe un punto de inflexión no referente á preparación para as emerxencias sanitarias e o investimento en servizos públicos vitais do século XXI (17).

Dentro do ODS 3, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 21. Obxectivos específicos dentro do ODS 3: vida saudable e benestar social.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
3.1	De aquí a 2030, reducir a taxa mundial de mortalidade materna a menos de 70 por cada 100.000 nados vivos
3.2	De aquí a 2030, poñer fin ás mortes evitables de recentemente nados e de nenos menores de 5 anos, logrando que todos os países tenten reducir a mortalidade neonatal polo menos a 12 por cada 1.000 nados vivos e a mortalidade dos nenos menores de 5 anos polo menos a 25 por cada 1.000 nados vivos
3.3	De aquí a 2030, poñer fin ás epidemias da SIDA, a tuberculose, a malaria e as enfermidades tropicais desatendidas e combater a hepatite, as enfermidades transmitidas pola auga e outras enfermidades transmisibles
3.4	De aquí a 2030, reducir nun terzo a mortalidade prematura por enfermidades non transmisibles mediante a súa prevención e tratamento, e promover a saúde mental e o benestar
3.5	Fortalecer a prevención e o tratamento do abuso de substancias aditivas, incluído o uso indebido de estupefacientes e o consumo nocivo de alcohol
3.6	3.6 De aquí a 2020, reducir á metade o número de mortes e lesións causadas por accidentes de tráfico en o mundo
3.7	De aquí a 2030, garantir o acceso universal aos servizos de saúde sexual e reprodutiva, incluídos os de planificación familiar, información e educación, e a integración da saúde reprodutiva nas estratexias e os programas nacionais
3.8	Lograr a cobertura sanitaria universal, incluída a protección contra os riscos financeiros, o acceso a servizos de saúde esenciais de calidade e o acceso a medicamentos e vacúas inocuos, eficaces, alcanzables e de calidade para todos
3.9	De aquí a 2030, reducir considerablemente o número de mortes e enfermidades causadas por produtos químicos perigosos e pola contaminación do aire, a auga e o chan
3.a	Fortalecer a aplicación do Convenio Marco da Organización Mundial da Saúde para o Control do Tabaco en todos os países, segundo proceda
3.b	Apoiar as actividades de investigación e desenvolvemento de vacinas e medicamentos contra as enfermidades transmisibles e non transmisibles que afectan primordialmente aos países en desenvolvemento e facilitar o acceso a medicamentos e vacinas esenciais alcanzables de conformidade coa Declaración relativa ao Acordo sobre os Aspectos dos Dereitos de Propiedade Intelectual Relacionados co Comercio e a Saúde Pública, na que se afirma o
3.c	Aumentar considerablemente o financiamento da saúde e a contratación, o perfeccionamento, a capacitación e a retención do persoal sanitario nos países en desenvolvemento, especialmente nos países menos adiantados e os pequenos Estados insulares en desenvolvemento
3.d	Reforzar a capacidade de todos os países, en particular os países en desenvolvemento, en materia de alerta temperá, redución de riscos e xestión dos riscos para a saúde nacional e mundial

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

En Galicia, a taxa de mortalidade materna foi 0 no ano 2017 (último dispoñible), pois non houbo mortes de mulleres debido a complicacións no embarazo, parto ou no puerperio. Polo tanto, cómpre sinalar que se cumpre co obxectivo da meta de reducir a taxa mundial de mortalidade materna a menos de 70 por cada 100.000 nados vivos. A evolución da taxa de mortalidade en nenos menores de 5 anos (2017: 2,87 defuncións por cada 1000 nados vivos) e a taxa de mortalidade neonatal (2017: 1,46 defuncións por mil nados vivos) evoluciona positivamente no período base considerado polo INE (2015-

2017), cun descenso de 0.53 e 0.65 no número de defuncións por cada mil nados vivos respectivamente.

A continuación recóllense os valores dos indicadores empregados para avaliar as metas específicas 3.4, 3.5, 3a e 3c. Si observamos a evolución das taxas de mortalidade, a evolución é positiva para a taxa de mortalidade por cancro e por enfermidades respiratorias crónicas. Preocupa a mortalidade por suicidio, que aumentou para a media nacional, e aínda que no se coñezan os últimos datos para Galicia, previsiblemente o dato será negativo con respecto aos anos anteriores. Os programas de prevención do suicidio, especialmente derivados da Covid ("prevención do suicidio post-covid") pretenden reverter esta tendencia e mellorar a saúde mental de todos os galegos, destinando a esta materia case 13 millóns de euros.

Cadro 22. Indicadores relacionados co ODS 3.

Meta 3.4. De aquí a 2030, reducir nun terzo a mortalidade prematura por enfermidades non transmisibles mediante a súa prevención e tratamento, e promover a saúde mental e o benestar		Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Taxa de mortalidade atribuída ás enfermidades cardiovasculares	Galicia	Tanto por		372,3	367,5	363,1	358,1	..	..	..
	España	100.000		267,6	257,9	263,2	258,6	247,6	253,1	..
Taxa de mortalidade atribuída ao cancro	Galicia	Tanto por		303,4	310,1	312,5	303,6	..	..	..
	España	100.000		231,0	234,0	234,4	232,3	231,1	229,2	..
Taxa de mortalidade atribuída á diabetes	Galicia	Tanto por		22,6	24,3	22,1	19,6	..	..	..
	España	100.000		21,9	20,0	21,0	21,2	20,5	23,9	..
Taxa de mortalidade atribuída a enfermidades respiratorias crónicas	Galicia	Tanto por		101,8	97,5	114,9	121,3	..	..	..
	España	100.000		85,2	76,8	82,8	85,0	74,5	65,6	..
Taxa de mortalidade por suicidio	Galicia	Tanto por		11,3	12,6	12,3	10,7	..	..	..
	España	100.000		7,8	7,7	7,9	7,6	7,8	8,3	..
Meta 3.6. De aquí a 2020, reducir á metade o número de mortes e lesións causadas por accidentes de tráfico no mundo		Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Taxa de mortalidade por lesións debidas a accidentes de tráfico	Galicia	Tanto por		5,4	5,9	4,9	5,8	..	..	..
	España	100.000		4,1	4,1	4,2	4,1	3,9	3,1	..
Meta 3.a. Fortalecer a aplicación do Convenio Marco da Organización Mundial da Saúde para o Control do Tabaco en todos os países, segundo proceda		Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Proporción de persoas de 15 e máis anos que fuman a diario	Galicia	Porcentaxe		..	..	17,8	..	..	17,7	..
	España			..	..	22,1	..	..	19,8	..
Meta 3.c. Aumentar considerablemente o financiamento da saúde e a contratación, o perfeccionamento, a capacitación e a retención do persoal sanitario nos países en desenvolvemento, especialmente nos países menos desenvolvidos e os pequenos estados insulares en desenvolvemento		Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Número de persoas colexiadas en medicina por cada 10.000 habitantes	Galicia	Tanto por		48,9	50,0	51,0	52,3	52,9	54,9	56,3
	España	10.000		52,3	53,3	54,4	55,5	56,6	58,3	59,8
Número de persoas colexiadas en enfermaría por cada 10.000 habitantes	Galicia	Tanto por		51,6	52,4	52,9	53,8	54,2	53,3	52,2
	España	10.000		61,1	62,6	64,3	65,6	66,8	68,6	69,7

Fonte: IGE

Tendo en conta o contexto actual de crisis sanitaria derivada da pandemia por COVID-19, os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 aumentan os esforzos para mellorar o sistema de saúde e o benestar dos cidadáns, destinando a este obxectivo máis de 4.936 millóns de euros, cun incremento dun 9% con respecto ao

exercicio anterior. Representa o 56,4% do orzamento total vinculado á dimensión social, sendo o ODS que acapara a maior cifra orzamentaria dos 17 obxectivos totais.

Cadro 23. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 3.

Dimensión Social	2023	% sobre o total	2022	% Var.
1. Fin da pobreza	63.250.239	0,7%	73.782.509	-14%
2. Fame cero, nutrición e agricultura sustentable	116.907.398	1,3%	55.932.019	109%
3. Vida saudable e benestar	4.936.673.107	56,4%	4.531.996.826	9%
4. Educación de calidade	2.645.439.947	30,2%	2.630.368.293	1%
5. Igualdade de xénero	56.662.358	0,6%	38.753.478	46%
10. Redución das desigualdades	931.828.830	10,6%	837.922.343	11%
Total	8.750.761.879		8.168.755.468	7%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son fundamentalmente o 412A e B de atención primaria e hospitalaria. Séguelle o programa 413A de protección e promoción da saúde pública, onde case 28,9 millóns destinaranse á vacinación da poboación galega e case 13 millóns á saúde mental.

Cadro 24. Programas de gasto que contribúen ao ODS 3.

Programa de gasto	Orzamento 2023
212A - PROTECCIÓN CIVIL E SEGURIDADE DA COMUNIDADE AUTÓNOMA	30.000
312A - PROTECCIÓN E INSERCIÓN SOCIAL	153.847
312B - PROGRAMAS DE PRESTACIÓNS ÁS FAMILIAS E Á INFANCIA	1.050.000
312D - PROGRAMA DE ATENCIÓN Á DEPENDENCIA	3.200.000
313A - SERVIZOS Á XUVENTUDE	4.526.800
411A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE SANIDADE	59.109.129
412A - ATENCIÓN HOSPITALARIA	3.197.877.422
412B - ATENCIÓN PRIMARIA	1.514.513.891
413A - PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA SAÚDE PÚBLICA	112.529.369
414A - FORMACIÓN DE GRADUADOS E POS GRADUADOS	20.099
441A - PROMOCIÓN DA ACTIVIDADE DEPORTIVA	42.637.550
561A - PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DES ENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA	1.025.000
Total xeral	4.936.673.107

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

A actividade de investigación no ámbito sanitario vincúlase especificamente ao ODS 9, en concreto coa meta 9.5 relativa á investigación científica. Sen embargo, a este ODS vinculamos a investigación para o desenvolvemento de novos fármacos (meta 3.b), a través da plataforma Innopharma (por 1,025 millóns de euros).

Así mesmo, todo o relacionado coa aplicación das TIC no ámbito sanitario atópase vinculado directamente ao ODS 9 (en concreto a meta 9.c), aínda que as actividades contribúen de xeito secundario ao ODS 3.

O programa 312A de protección e inserción social recolle un programa para drogo-dependentes, vinculado á meta 3.5. Fortalecer a prevención e o tratamento do abuso de substancias aditivas, incluído o uso indebido de estupefacientes e o consumo nocivo de alcohol)

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 3 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 3 como obxectivo secundario).

Cadro 25. Índice de esforzo orzamentario do ODS 3, por prioridade de actuación.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade		0,1%	0,1%
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias	2,2%		2,2%
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade	98,2%	0,1%	98,4%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais			
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	0,37%		0,37%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible			
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo			
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social	0,5%		0,5%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial			
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Son fundamentalmente as prioridades de gasto PA.1.04 onde se recolle toda a actividade sanitaria, e a PA 1.02 onde se concentra o maior esforzo orzamentario.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 3 sería a seguinte:

Cadro 26. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 3, contribución directa e secundaria.

ODS principal		ODS secundario	
PA.1.02	5.576.800	PA.1.01	442.349
PA.1.04	4.925.583.687	PA.1.04	2.296.759
PA.3.01	1.025.000	Total xeral	2.739.108
PA.4.02	4.487.620		
Total xeral	4.936.673.107		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Se temos en conta a contribución total, esta superaría os 4.939 millóns de euros.

ODS 4. Garantir unha educación inclusiva e equitativa de calidade e promover oportunidades de aprendizaxe permanente para todos

Segundo as Nacións Unidas, a educación permite unha mobilidade socioeconómica ascendente e ademais é clave para saír da pobreza. Durante a última década, conseguíronse grandes avances á hora de ampliar o acceso á educación e as taxas de matriculación nas escolas en todos os niveis, especialmente para as nenas.

En 2020, a medida que a pandemia da COVID-19 propagábase por todo o planeta, a maior parte dos países anunciaron o peche temporal das escolas, o que afectou a máis do 91 % dos estudantes en todo o mundo. En abril de 2020, preto de 1 600 millóns de nenos e mozos estaban fóra da escola. Igualmente, preto de 369 millóns de nenos que dependen dos comedores escolares tiveron que buscar outras fontes de nutrición diaria.

A pandemia mundial está a ter graves consecuencias no sector da educación e a formación, e está a cambiar o paradigma no que se vai a desenvolver nos próximos anos. A dixitalización da educación é un gran reto para os países desenvolvidos.

Dentro do ODS 4, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 27. Obxectivos específicos dentro do ODS 4: Educación de calidade.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
4.1	De aquí a 2030, asegurar que todas as nenas e todos os nenos terminen o ensino primario e secundario, que ha de ser gratuíta, equitativa e de calidade e producir resultados de aprendizaxe pertinentes e efectivos
4.2	De aquí a 2030, asegurar que todas as nenas e todos os nenos teñan acceso a servizos de atención e desenvolvemento na primeira infancia e educación preescolar de calidade, #a fin de que estean preparados para o ensino primario
4.3	De aquí a 2030, asegurar o acceso igualitario de todos os homes e as mulleres a unha formación técnica, profesional e superior de calidade, incluída o ensino universitario
4.4	De aquí a 2030, aumentar considerablemente o número de mozos e adultos que teñan as competencias necesarias, en particular técnicas e profesionais, para acceder ao emprego, o traballo decente e o emprendemento
4.5	De aquí a 2030, eliminar as disparidades de xénero na educación e asegurar o acceso igualitario a todos os niveis do ensino e a formación profesional para as persoas vulnerables, incluídas as persoas con discapacidade, os pobos indíxenas e os nenos en situacións de vulnerabilidade
4.6	De aquí a 2030, asegurar que todos os mozos e unha proporción considerable dos adultos, tanto homes como mulleres, estean alfabetizados e teñan noções elementais de aritmética
4.7	De aquí a 2030, asegurar que todos os alumnos adquiran os coñecementos teóricos e prácticos necesarios para promover o desenvolvemento sustentable, entre outras cousas mediante a educación para o desenvolvemento sustentable e os estilos de vida sustentables, os dereitos humanos, a igualdade de xénero, a promoción dunha cultura de paz e non violencia, a cidadanía mundial e a valoración da diversidade cultural e a contribución da cultura
4.a	Construír e adecuar instalacións educativas que teñan en conta as necesidades dos nenos e as persoas con discapacidade e as diferenzas de xénero, e que ofrezan contornas de aprendizaxe seguros, non violentos, inclusivos e eficaces para todos
4.b	De aquí a 2020, aumentar considerablemente a nivel mundial o número de bolsas dispoñibles para os países en desenvolvemento, en particular os países menos adiantados, os pequenos Estados insulares en desenvolvemento e os países africanos, #a fin de que os seus estudantes poidan matricularse en programas de ensino superior, incluídos programas de formación profesional e programas técnicos, científicos, de enxeñería e de tecnoloxía da
4.c	De aquí a 2030, aumentar considerablemente a oferta de docentes cualificados, mesmo mediante a cooperación internacional para a formación de docentes nos países en desenvolvemento, especialmente os países menos adiantados e os pequenos Estados insulares en desenvolvemento

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

En Galicia, para comprender o diagnóstico actual relacionado con este ODS podemos observar os seguintes indicadores:

- Taxa de abandono educativo temperán da poboación entre 18 e 24 anos (2021): 8,1%. Esta taxa descendeu máis dun 50% nos últimos 10 anos, case 4 puntos porcentuais con respecto ao ano anterior e está por debaixo da media estatal. Cómpre destacar que hai unha diferenza notable entre sexos: 5,5% para as mulleres e 10,6% nos homes.

- As taxas brutas de alumnado que se gradúa aumentaron notablemente en todas ás áreas (ESO, bacharelato, técnico e técnico superior) nos últimos 10 anos:

	ESO	Bacharelato /COU	Técnico/ Técnico auxiliar	Técnico superior/Técnico especialista
2010	77,70	52,10	19,90	22,40
2020	87,90	72,00	26,70	31,20

- Porcentaxe da poboación adulta (25-64 anos) que completou polo menos o nivel de educación secundaria (2021): 63,9%.

Se temos en conta os indicadores da Axenda 2030 para este ODS, tanto para España como para a nosa comunidade, os datos son os seguintes:

Cadro 28. Indicadores relacionados co ODS4

Meta 4.3. De aquí a 2030, asegurar o acceso igualitario de todos os homes e as mulleres a unha formación técnica, profesional e superior de calidade, incluída a ensinanza universitaria	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Proporción de persoas entre 18 e 64 anos que realizaron actividades educativas nos últimos 12 meses	Galicia España	Porcentaxe		45,6 47,7				
Meta 4.4. De aquí a 2030, aumentar considerablemente o número de xoves e adultos que teñen as competencias necesarias, en particular técnicas e profesionais, para acceder ao emprego, o traballo decente e o emprendemento	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Proporción de persoas entre 16 e 74 anos que empregaron algunha habilidade informática nos últimos 12 meses	Galicia España	Porcentaxe	60,1 65,2	58,0 65,2	61,2 67,5		62,9 70,8	63,3 72,8
Meta 4.5. De aquí a 2030, eliminar as disparidades de xénero na educación e asegurar o acceso igualitario a todos os niveis do ensino e á formación profesional para as persoas vulnerables, incluídas as persoas con discapacidade, os pobos indíxenas e os nenos en situacións de vulnerabilidade	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Índice de paridade entre mulleres e homes da poboación entre 18 e 64 anos que realizou estudos ou formación nas últimas catro semanas	Galicia España	Índice	1,06 1,08	1,11 1,08	1,09 1,07	1,09 1,10	1,13 1,12	1,12 1,12
Índice de paridade entre persoas pertencentes a fogares que se atopan no nivel de ingresos inferior e superior da poboación entre 18 e 64 anos que realizou actividades educativas nos últimos 12 meses	Galicia España	Índice		0,6 0,5				

Fonte: IGE

En termos económicos, a Xunta e Galicia destina á educación e formación no ano 2023 máis de 2.645,4 millóns de euros, un 30,2% do total da dimensión social, e un 1% máis que no exercicio anterior.

Cadro 29. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 4.

Dimensión Social	2023	% sobre o total	2022	% Var.
1. Fin da pobreza	63.250.239	0,7%	73.782.509	-14%
2. Fame cero, nutrición e agricultura sustentable	116.907.398	1,3%	55.932.019	109%
3. Vida saudable e benestar	4.936.673.107	56,4%	4.531.996.826	9%
4. Educación de calidade	2.645.439.947	30,2%	2.630.368.293	1%
5. Igualdade de xénero	56.662.358	0,6%	38.753.478	46%
10. Redución das desigualdades	931.828.830	10,6%	837.922.343	11%
Total	8.750.761.879		8.168.755.468	7%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son fundamentalmente os dedicados á actividade propia de ensinanza (primaria, secundaria e universitaria), concentrando máis de 2.140 millóns de euros.

Cadro 30. Programas de gasto relacionados co ODS 4.

Programa de gasto	Orzamento 2023
141A - ADMINISTRACIÓN LOCAL	30.000
151A - FOMENTO DA LINGUA GALEGA	4.379.959
311A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE PROMOCIÓN SOCIAL	900.000
312B - PROGRAMAS DE PRESTACIÓNS ÁS FAMILIAS E Á INFANCIA	84.034.972
414A - FORMACIÓN DE GRADUADOS E POSGRADUADOS	69.001.201
421A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE EDUCACIÓN	86.226.579
422A - EDUCACIÓN INFANTIL, PRIMARIA E ESO	920.960.416
422C - ENSINANZAS UNIVERSITARIAS	298.952.448
422D - EDUCACIÓN ESPECIAL	54.901.238
422E - ENSINANZAS ARTÍSTICAS	42.376.403
422G - ENSINANZAS ESPECIAIS	19.841.050
422I - FORMACIÓN E PERFECCIONAMENTO DO PROFESORADO	3.003.285
422K - ENSINANZAS PESQUEIRAS	9.938.935
422L - CAPACITACIÓN E EXTENSIÓN AGROFORESTAL	8.563.119
422M - ENSINANZA SECUNDARIA, FORMACIÓN PROFESIONAL E OUTRAS ENSINANZAS	921.418.242
423A - SERVIZOS E AXUDAS COMPLEMENTARIAS DA ENSINANZA	114.187.571
423B - PREVENCIÓN DO ABANDONO ESCOLAR	5.585.160
431A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE CULTURA	-
432A - BIBLIOTECAS, ARQUIVOS, MUSEOS E EQUIPAMENTOS CULTURAIS	100.000
433A - PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DO PATRIMONIO HISTÓRICO, ARTÍSTICO E CULTURAL	804.326
722A - PROMOCIÓN SOCIAL E DIVULGACIÓN DA TECNOLOXÍA PESQUEIRA.	235.043
Total xeral	2.645.439.947

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

As partidas recollidas en programas de gasto de promoción social e prestacións ás familias e á infancia (311A e 312B) identifícanse con proxectos de gasto relacionados coas escolas infantís, aumentando o esforzo en case 10 millóns de euros con respecto ao ano anterior.

Ao igual que ocorre co ODS 3, a investigación e a aplicación das Novas tecnoloxías da Información (TIC) no ámbito da educación vincúlase de xeito directo coa meta 9.c, pero cunha implicación secundaria a este ODS 4, ao repercutir ineludiblemente na calidade do sistema educativo.

Dado que unha das metas específicas deste ODS é aumentar considerablemente o número de xoves e adultos que teñen as competencias necesarias, en particular técnicas e profesionais, para acceder ao emprego, o traballo decente e o emprendemento (4.4), as partidas recollidas en programas de gasto non especificamente relacionados coa ensinanza están relacionadas coa formación ligada ao emprego.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 4 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 4 como obxectivo secundario).

Cadro 31. Índice de esforzo orzamentario do ODS 4 por prioridade de actuación.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade		0,0%	0,0%
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias	33,1%	0,3%	33,4%
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade	1,4%		1,4%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais			
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas		5,2%	5,19%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible	23,4%		23,4%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	2,9%		2,9%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade	88,8%	0,80%	89,56%
	PA.4.02 Integración social	0,1%		0,1%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega	4,5%		4,5%
	PA.4.04 Cohesión territorial	0,0%		0,0%
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Son fundamentalmente as prioridades de gasto PA.4.01 - Educación inclusiva e de calidade e PA.1.02 - Benestar e calidade de vida das familias (que inclúe as escolas infantís) onde se concentra a maior esforzo orzamentario.

Este ODS presenta un alto grao de complementariedade ou interrelación con ODS 8 (emprego decente e crecemento económico). En concreto, a meta ou obxectivo específico 4.4 “De aquí a 2030, aumentar considerablemente o número de mozos e adultos que teñen as competencias necesarias, en particular técnicas e profesionais, para acceder ao emprego, o traballo decente e o emprendemento” está, intimamente relacionado co citado ODS 8. Isto implica que na práctica, hai moitas actuacións que contribúen de forma simultánea á consecución dos dous obxectivos, de forma que se unha actuación contribúe de forma directa ao obxectivo 4, o máis habitual e que contribúa de forma secundaria ao obxectivo 8, e viceversa.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 4 sería a seguinte:

Cadro 32. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 4, contribución directa e secundaria.

ODS principal		ODS secundario	
PA.1.02	84.034.972	PA.1.01	42.000
PA.1.04	69.001.201	PA.1.02	796.500
PA.3.02	50.991.626	PA.3.01	14.333.334
PA.3.05	18.737.097	PA.4.01	21.711.882
PA.4.01	2.416.460.766	Total xeral	36.883.716
PA.4.02	900.000		
PA.4.03	5.284.285		
PA.4.04	30.000		
Total xeral	2.645.439.947		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Se temos en conta o total, a contribución sería de máis de 2.682 millóns de euros.

ODS 5. Lograr a igualdade de xénero e empoderar a todas as mulleres e as nenas

A igualdade de xénero non só é un dereito humano fundamental, senón que é un dos fundamentos esenciais para construír un mundo pacífico, próspero e sostible.

A pesar destes logros, aínda existen moitas dificultades: as leis e as normas sociais discriminatorias continúan sendo xeneralizadas, as mulleres seguen estando infrarrepresentadas a todos os niveis de liderado político, e 1 de cada 5 mulleres e nenas de entre 15 e 49 anos afirma sufrir violencia sexual ou física a mans dunha parella íntima nun período de 12 meses(18).

Os efectos da pandemia da COVID-19 poderían reverter os escasos logros que se alcanzaron en materia de igualdade de xénero e dereitos das mulleres. O brote de coronavirus agrava as desigualdades existentes para as mulleres e nenas a nivel mundial; desde a saúde e a economía, ata a seguridade e a protección social.

A pandemia tamén conduciu a un forte aumento da violencia contra as mulleres e as nenas. Coas medidas de confinamento en vigor, moitas mulleres atópanse con dificultades para acceder a servizos de protección, que están a padecer importantes recortes e restricións. Os novos datos mostran que, desde o brote da pandemia, a violencia contra as mulleres e as nenas (e, especialmente, a violencia doméstica) intensificouse (19).

Dentro do ODS 5, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

18 <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es>

19 <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es>

Cadro 33. Obxectivos específicos do ODS 5: igualdade de xénero.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
5.1	Poñer fin a todas as formas de discriminación contra todas as mulleres e as nenas en todo o mundo
5.2	Eliminar todas as formas de violencia contra todas as mulleres e as nenas nos ámbitos público e privado, incluídas a trata e a explotación sexual e outros tipos de explotación
5.3	Eliminar todas as prácticas nocivas, como o matrimonio infantil, precoz e forzado e a mutilación xenital feminina
5.4	Recoñecer e valorar os coidados e o traballo doméstico non remunerados mediante servizos públicos, infraestruturas e políticas de protección social, e promovendo a responsabilidade compartida no fogar e a familia, segundo proceda en cada país
5.5	Asegurar a participación plena e efectiva das mulleres e a igualdade de oportunidades de liderado a todos os niveis decisorios na vida política, económica e pública
5.6	Asegurar o acceso universal á saúde sexual e reprodutiva e os dereitos reprodutivos segundo o acordado de conformidade co Programa de Acción da Conferencia Internacional sobre a Poboación e o Desenvolvemento, a Plataforma de Acción de Beijing e os documentos finais das súas conferencias de exame
5.6	Asegurar o acceso universal á saúde sexual e reprodutiva e os dereitos reprodutivos segundo o acordado de conformidade co Programa de Acción da Conferencia Internacional sobre a Poboación e o Desenvolvemento, a Plataforma de Acción de Beijing e os documentos finais das súas conferencias de exame
5.a	Emprender reformas que outorguen ás mulleres igualdade de dereitos aos recursos económicos, así como acceso á propiedade e ao control da terra e outros tipos de bens, os servizos financeiros, a herdanza e os recursos naturais, de conformidade coas leis nacionais
5.b	Mellorar o uso da tecnoloxía instrumental, en particular a tecnoloxía da información e as comunicacións, para promover o empoderamento das mulleres
5.c	Aprobar e fortalecer políticas acertadas e leis aplicables para promover a igualdade de xénero e o empoderamento de todas as mulleres e as nenas a todos os niveis

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

En Galicia, no ano 2021 morreu só unha muller por violencia de xénero (cunha incidencia dun 0,7 por cada millón de habitantes (sendo a de España dun 2). As denuncias por violencia de xénero alcanzaron no 2021 un total de 4.495 (lixeramente superior ao ano anterior, con 142 máis). Sen embargo, o aumento non ten que estar derivado directamente dun incremento da violencia. O incremento de medios postos a disposición das vítimas e a concienciación da sociedade ao respecto tamén derivou nun afloramento do número de denuncias nos últimos anos.

Dentro dos indicadores empregados neste ODS para realizar o seguimento do cumprimento dos obxectivos, os seguinte é o de maior relevancia para Galicia:

Cadro 34. Indicadores relacionados co ODS 5.

Meta 5.5. Asegurar a participación plena e efectiva das mulleres e a igualdade de oportunidades de liderado en todos os ámbitos decisórios na vida política, económica e pública	Epazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Proporción de mulleres en cargos directivos	Galia	Porcentaxe	31,6	27,8	30,2	31,3	33,3	34,2	32,1
	España		31,4	32,2	30,6	32,1	33,2	35,0	33,3

Fonte: IGE

A evolución do indicador é claramente positiva, aumentando en 2020 un 8% respecto a 2015, aínda que produciuse un lixeiro descenso no ano 2021, tanto a nivel autonómico como estatal. Ademais estamos moi preto da media de España.

Tendo en conta a necesidade de seguir loitando activamente contra a violencia de xénero e a discriminación da figura da muller en todos os ámbitos da vida social, política e económica, os orzamentos do exercicio 2023 destinan ao ODS 5 56,6 millóns de euros, o que supón un incremento do 45% con respecto ao ano anterior.

Cadro 35. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 5.

Dimensión Social	2023	% sobre o total	2022	% Var.
1. Fin da pobreza	63.250.239	0,7%	73.782.509	-14%
2. Fame cero, nutrición e agricultura sustentable	116.907.398	1,3%	55.932.019	109%
3. Vida saudable e benestar	4.936.673.107	56,4%	4.531.996.826	9%
4. Educación de calidade	2.645.439.947	30,2%	2.630.368.293	1%
5. Igualdade de xénero	56.662.358	0,6%	38.753.478	46%
10. Redución das desigualdades	931.828.830	10,6%	837.922.343	11%
Total	8.750.761.879		8.168.755.468	7%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O incremento ten que ver fundamentalmente cun cambio de criterio, considerando que as medidas de **corresponsabilidade e conciliación** están máis directamente relacionadas coa meta 5.4 “Recoñecer e valorar os coidados e o traballo doméstico non remunerados mediante servizos públicos, infraestruturas e políticas de protección social, e promovendo a responsabilidade compartida no fogar e a familia”. Anteriormente esta materia vinculábase ao ODS 10, relacionado coa diminución das desigualdades. Aínda que as medidas de conciliación non estean exclusivamente destinadas ás mulleres, si están a ter en conta a corresponsabilidade entre homes e mulleres ao fomentar o incremento do acollemento dos homes a permisos de conciliación. Como consecuencia de este cambio no criterio:

- dentro do programa 312G, as medidas de conciliación pasan a formar parte deste ODS 5,

- dentro do programa 312B, o proxecto de “conciliación e dinamización demográfica” pasa a contribuír de xeito secundario ao ODS 5, ao abordar medidas de conciliación.

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 36. Programas de gasto relacionados co ODS 5.

Programa de gasto	Orzamento 2023
131A - ADMINISTRACIÓN DE XUSTIZA	355.818
311A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE PROMOCIÓN SOCIAL	382.087
312G - APOIO Á CONCILIACIÓN DA VIDA LABORAL E PERSOAL E OUTROS SERVIZOS DE PROTECCIÓN SOCIAL	12.596.848
313A - SERVIZOS Á XUVENTUDE	269.907
313B - ACCIÓNS PARA A IGUALDADE, PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA MULLER	10.384.840
313D - PROTECCIÓN E APOIO ÁS MULLERES QUE SOFREN VIOLENCIA DE XÉNERO	20.490.822
322A - MELLORA E FOMENTO DA EMPREGABILIDADE	405.387
322C - PROMOCIÓN DO EMPREGO, DO EMPREGO AUTÓNOMO E DO MERCADO DE TRABALLO INCLUSIVO	2.500.000
323A - FORMACIÓN PROFESIONAL DESEMPREGADOS	6.521.677
324A - MELLORA DA ORGANIZACIÓN E ADMINISTRACIÓN DAS RELACIÓNS LABORAIS E DA PREVENCIÓN DE RISCOS	667.823
324C - PROMOCIÓN DA ECONOMÍA SOCIAL	25.000
451B - ACCESO Á VIVENDA	2.062.149
Total xeral	56.662.358

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa conciliación, a promoción do autoemprego da muller, a promoción da igualdade e prevención da violencia de xénero así coma as axudas para mulleres vítimas da mesma.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 5 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 5 como obxectivo secundario).

Cadro 37. Índice de esforzo orzamentario do ODS 5 por prioridade de actuación.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade	5,0%	0,0%	5,0%
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias	0,2%		0,2%
	PA.1.03 Acceso á vivenda	1,5%		1,5%
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade			
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais			
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas			
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible			
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo			
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social	3,6%		3,6%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial			
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

É fundamentalmente a prioridade PA.1.01 e PA.4.02 as que máis contribúe en termos de esforzo orzamentario directo. Como xa se adiantou, o programa de conciliación e dinamización demográfica incluído na PA 1.02. contribúe de xeito indirecto a este obxectivo.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 5 sería a seguinte:

Cadro 38. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 5, contribución directa. e secundaria

ODS principal		ODS secundario	
PA.1.01	22.716.735	PA.1.01	9.000
PA.1.02	485.725	Total xeral	9.000
PA.1.03	1.900.000		
PA.4.02	31.559.898		
Total xeral	56.662.358		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Pola súa temática tan concreta, as actuacións están perfectamente acotadas en proxectos concretos, habendo pouca interrelación ou implicación noutros ODS, polo que

neste caso solo hai unha contribución indirecta relacionada co ODS 10. En total se temos en conta ambas contribucións, a contía ascende a 56,7 millóns de euros.

ODS 10. Reducir a desigualdade nos países e entre eles

Reducir as desigualdades e garantir que ninguén queda atrás forma unha parte fundamental da consecución dos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible.

A desigualdade dentro dos países e de estes entre si é un continuo motivo de preocupación para os dirixentes mundiais. A pesar da existencia dalgúns indicios positivos cara á redución da desigualdade nalgúns dimensións, como a redución da desigualdade de ingresos nalgúns países e o status comercial preferente que beneficia aos países de baixos ingresos, a desigualdade aínda continúa.

A COVID-19 intensificou as desigualdades existentes e afectou en maior proporción aos pobres e ás comunidades máis vulnerables. A crise mundial está poñendo en foco a importancia dos sistemas de protección social dos países e as súas carencias e dificultades para facer fronte aos seus efectos.

Dentro do ODS 10, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 39. Obxectivos específicos dentro do ODS 10: redución das desigualdades.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
10.1	De aquí a 2030, lograr progresivamente e manter o crecemento dos ingresos do 40% máis pobre da poboación a unha taxa superior á media nacional
10.2	De aquí a 2030, potenciar e promover a inclusión social, económica e política de todas as persoas, independentemente da súa idade, sexo, discapacidade, raza, etnia, orixe, relixión ou situación económica ou outra condición
10.3	Garantir a igualdade de oportunidades e reducir a desigualdade de resultados, incluso eliminando as leis, políticas e prácticas discriminatorias e promovendo leis, políticas e medidas adecuadas a ese respecto
10.4	Adoptar políticas, especialmente fiscais, salariais e de protección social, e lograr progresivamente unha maior igualdade
10.5	Mellorar a regulamentación e vixilancia das institucións e os mercados financeiros mundiais e fortalecer a aplicación deses regulamentos
10.6	Asegurar unha maior representación e intervención dos países en desenvolvemento nas decisións adoptadas polas institucións económicas e financeiras internacionais para aumentar a eficacia, fiabilidade, rendición de contas e lexitimidade desas institucións
10.7	Facilitar a migración e a mobilidade ordenadas, seguras, regulares e responsables das persoas, mesmo mediante a aplicación de políticas migratorias planificadas e ben xestionadas
10.a	Aplicar o principio do trato especial e diferenciado para os países en desenvolvemento, en particular os países menos adiantados, de conformidade cos acordos da Organización Mundial do Comercio
10.b	Fomentar a asistencia oficial para o desenvolvemento e as correntes financeiras, incluída o investimento estranxeiro directo, para os Estados con maiores necesidades, en particular os países menos adiantados, os países africanos, os pequenos Estados insulares en desenvolvemento e os países en desenvolvemento sen litoral, en consonancia cos seus plans e programas nacionais
10.c	De aquí a 2030, reducir a menos do 3% os custos de transacción das remesas dos migrantes e eliminar os corredores de remesas cun custo superior ao 5%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

En canto a situación actual en Galicia, con respecto aos indicadores empregados no seguimento da Axenda 2030, os datos son os seguintes:

Cadro 40. Indicadores relacionados co ODS 10.

Meta 10.1. De aquí a 2030, lograr progresivamente e manter o crecemento dos ingresos do 40 % máis pobre da poboación a unha taxa superior á media nacional											
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Taxa de crecemento per cápita dos ingresos dos fogares do 40% máis pobre da poboación	Galicia	Porcentaxe	-1,0	1,3	2,7	4,4	5,3	4,7	...	...	...
	España		-0,9	0,6	2,3	3,7	4,7	3,4	...	...	...
Taxa de crecemento per cápita dos ingresos dos fogares da poboación total	Galicia	Porcentaxe	-0,2	1,2	2,3	3,3	4,1	3,8	...	...	...
	España		-0,3	0,5	1,6	2,4	3,4	2,8	...	...	...
Meta 10.2. De aquí a 2030, potenciar e promover a inclusión social, económica e política de todas as persoas, independentemente da súa idade, sexo, discapacidade, raza, etnia, orixe, relixión ou situación económica ou outra condición											
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Proporción de persoas que viven por debaixo do 50% da mediana dos ingresos (considerando mediana autonómica en ambos casos)	Galicia	Porcentaxe	10,5	9,9	9,8	9,5	9,7	10,8	...	...	...
	España		14,7	14,7	13,8	13,5	13,7	14,7	...	...	...
Meta 10.4. Adoptar políticas, especialmente fiscais, salariais e de protección social, e lograr progresivamente unha maior igualdade											
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Proporción do PIB xerada polo traballo	Galicia	Porcentaxe	56,9	56,5	56,2	56,1	57,2	..	..	..	..
	España		56,7	56,3	56,3	56,4	57,4	59,1	57,9	...	...

Fonte: IGE

Con respecto á dependencia, no ano 2017 (último dispoñible) había 117.875 persoas que se declaran en situación de dependencia en Galicia, un 25,06% máis que en 2011. Comparando esta cifra coa poboación de Galicia obtense que o 4,40% das persoas ten dependencia en 2017. A indecencia é menor nos homes que nas mulleres. Ademais, e como era de esperar, a incidencia aumenta a medida que se incrementa a idade da poboación. Ademais, en 2017 había 4.248 persoas dependentes que reciben menos horas de coidados das que necesitan.

Se temos en conta o indicador de desigualdade na distribución da renda S80/S20 (cociente entre o total do ingreso equivalente do quintil máis rico da poboación e o total do ingreso equivalente do quintil máis pobre dese ámbito) para o ano 2020 (último dispoñible) situábase no 4% en Galicia, 6,2% en España e 5% en Europa.

Os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 aumentan os esforzos para tratar de reducir as desigualdades existentes na poboación galega, destinando a este ODS 931,8 millóns de euros, un 11% máis que no exercicio anterior.

Cadro 41. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 10. Comparativa con 2020.

Dimensión Social	2023	% sobre o total	2022	% Var.
1. Fin da pobreza	63.250.239	0,7%	73.782.509	-14%
2. Fame cero, nutrición e agricultura sustentable	116.907.398	1,3%	55.932.019	109%
3. Vida saudable e benestar	4.936.673.107	56,4%	4.531.996.826	9%
4. Educación de calidade	2.645.439.947	30,2%	2.630.368.293	1%
5. Igualdade de xénero	56.662.358	0,6%	38.753.478	46%
10. Redución das desigualdades	931.828.830	10,6%	837.922.343	11%
Total	8.750.761.879		8.168.755.468	7%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 42. Programas de gasto relacionados co ODS 10.

Programa de gasto	Orzamento 2023
111B - ACTIVIDADE LEXISLATIVA	2.446.505
123A - ACCIÓN SOCIAL EN FAVOR DO PERSOAL DA ADMINISTRACIÓN	150.000
311A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE PROMOCIÓN SOCIAL	89.314.107
312A - PROTECCIÓN E INSERCIÓN SOCIAL	26.718.877
312B - PROGRAMAS DE PRESTACIÓNS ÁS FAMILIAS E Á INFANCIA	144.585.305
312C - SERVIZOS SOCIAIS RELATIVOS ÁS MIGRACIÓNS	19.835.163
312D - PROGRAMA DE ATENCIÓN Á DEPENDENCIA	499.750.686
312E - PROMOCIÓN DA AUTONOMÍA PERSOAL E PREVENCIÓN DA DEPENDENCIA PARA PERSOAS CON	68.187.972
312F - PROGRAMAS DE SOLIDARIDADE	2.932.143
313A - SERVIZOS Á XUVENTUDE	9.282.146
313B - ACCIÓNS PARA A IGUALDADE, PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA MULLER	803.617
313C - SERVIZOS SOCIAIS COMUNITARIOS	54.336.714
313D - PROTECCIÓN E APOIO ÁS MULLERES QUE SOFREN VIOLENCIA DE XÉNERO	60.000
322C - PROMOCIÓN DO EMPREGO, DO EMPREGO AUTÓNOMO E DO MERCADO DE TRABALLO	7.000.000
323A - FORMACIÓN PROFESIONAL DE EMPREGADOS	27.888
324C - PROMOCIÓN DA ECONOMÍA SOCIAL	1.558.138
451A - FOMENTO DA REHABILITACIÓN E DA CALIDADE DA VIVENDA	839.569
733A - EFICIENCIA ENERXÉTICA E ENERXÍAS RENOVABLES	4.000.000
Total xeral	931.828.830

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa dependencia, ámbito ao que se destinan máis de 500 millóns de euros (38 máis que no exercicio 2022). Por importancia, séguenlle as actuacións relacionadas con prestacións a familias, infancia e conciliación, con máis de 144 millóns de euros.

É importante salientar que o programa 312B integra proxectos relacionados coa dinamización demográfica por valor de 69,5 millóns de euros.

A dinamización demográfica está a ser un reto fundamental para a nosa comunidade autónoma pero non se recolle como meta específica dentro dos obxectivos de desenvolvemento sustentable. En realidade poderíamos considerar que o envellecemento da poboación e polo tanto o conseguinte esforzo na dinamización demográfica afecta á maioría dos ODS da Axenda 2030. Por exemplo:

- o feito de que un 22% das mulleres do mundo teñan máis de 50 anos incide sobre o ámbito da saúde (ODS 3) e dado 44,6% das persoas maiores son propensas a sufrir algún tipo de discapacidade e dependencia vese afectado o ODS 10 relacionado coas desigualdades.

- Por outra banda, os programas de dinamización demográfica, entre eles o galego, inclúen medidas de conciliación e corresponsabilidade no coidado de nenos e do fogar entre homes e mulleres, o que está directamente relacionado tamén co ODS 5.

- Os ingresos da poboación máis envellecida soen ser máis limitados, o que inflúe no risco de pobreza que poidan padecer (ODS 1)

- as infraestruturas e o transporte están a adaptarse cada vez máis ás necesidades da xente maior (ODS 9 e 11)

- o crecemento económico en xeral vese necesariamente afectado (ODS 8)

Tendo en conta o anterior, case poderíamos considerar que o envellecemento da poboación ten repercusión de xeito transversal na Axenda 2030. Sen embargo, por cuestións prácticas, dado que as actuacións se levan a cabo dende o eido da promoción social, incluímos estas actuacións no presente ODS 10.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 10 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 10 como obxectivo secundario).

Cadro 43. Índice de esforzo orzamentario do ODS 10, por prioridade de actuación.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade	1,9%	2,3%	4,2%
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias	63,4%		63,4%
	PA.1.03 Acceso á vivenda	0,6%	4,3%	4,9%
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade		0,0%	0,0%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais			
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas			
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible	3,9%	2,0%	5,9%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo			
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade		0,04%	0,04%
	PA.4.02 Integración social	84,9%	7,2%	92,1%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial			
5	PA.5.01 Administración eficiente	0,1%		0,1%
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa	1,3%		1,3%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O esforzo concéntrase na PA 4.02 cunha contribución directa dos fondos do 86,2% e a PA 1.02, cun índice de esforzo de forma principal do 63,3%.

Ademais, como xa se mencionou ao analizar o ODSI, estes dous ODS (1 e 10) son os que presentan maior interrelación entre eles. Por esta razón a practica maioría

dos proxectos que contribúen de xeito principal ao ODS 1 están contribuíndo de forma secundaria ao 10.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 10 sería a seguinte:

Cadro 44. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 10, contribución directa e secundaria.

ODS principal		ODS secundario	
PA.0.00	11.886.461	PA.4.01	1.166.667
PA.1.01	8.586.026	Total xeral	1.166.667
PA.1.02	161.192.723		-
PA.1.03	839.569		
PA.1.04	-		
PA.3.02	8.524.893		
PA.4.02	738.202.653		
PA.5.01	150.000		
PA.5.03	2.446.505		
Total xeral	931.828.830		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Se temos en conta o total, a contribución acadaría os case 933 millóns de euros.

V.2.2. DIMENSIÓN ECONÓMICA

Neste grupo inclúense o seguintes seis obxectivos de desenvolvemento sustentable:

- ODS 8: Traballo decente e crecemento económico
- ODS 9: Industria, innovación e infraestruturas

Cadro 45. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución dos ODS da dimensión económica.

Dimensión económica	2023	% sobre o total	2022	% Var.
8. Traballo decente e crecemento económico	957.057.633	52,2%	981.408.712	-2%
9. Industria, innovación e infraestruturas	877.474.097	47,8%	908.078.827	-3%
Total	1.834.531.730		1.889.487.539	-3%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O total orzamentado para os ODS pertencentes á dimensión económica sitúase lixeiramente por riba dos 1.834,5 millón de euros, supoñendo un 15% do total dos orzamentos xerais para 2023.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario descrito no apartado de metodoloxía empregada, podemos observar as prioridades de actuación onde se concentran os maiores esforzos para acadar as metas específicas previstas nos ODS 8 e 9:

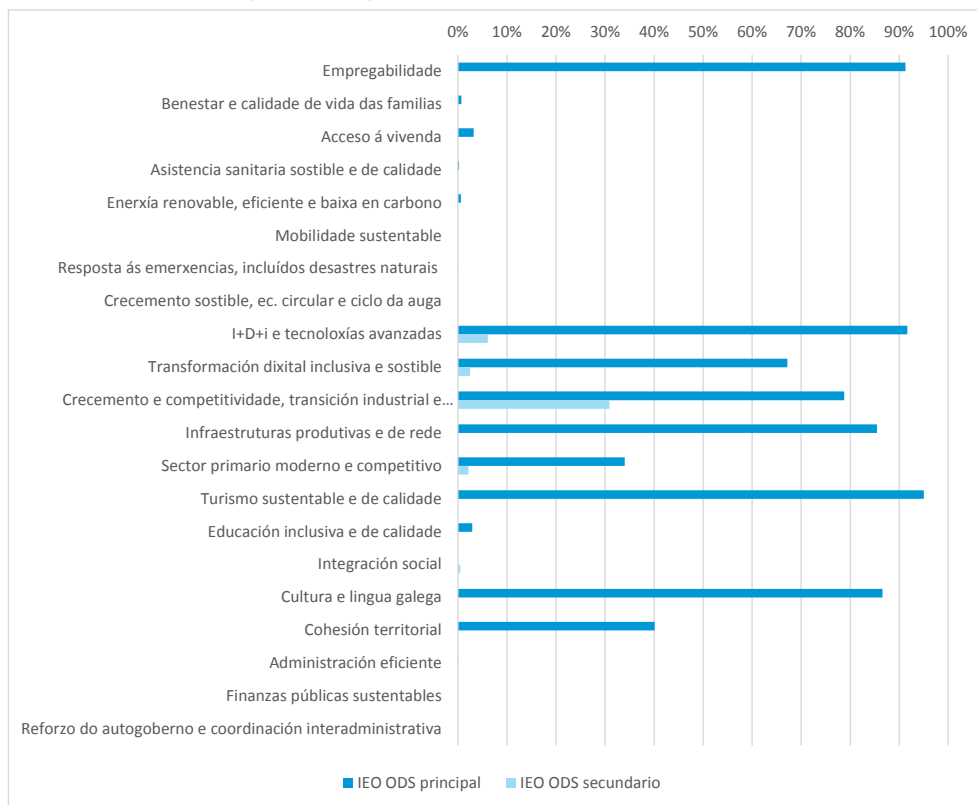
Cadro 46. Índice de esforzo orzamentario dos ODS 8 e 9 por prioridade de actuación.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade	91,3%		91,3%
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias	0,7%		0,7%
	PA.1.03 Acceso á vivenda	3,2%		3,2%
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade	0,2%		0,2%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono	0,6%		0,6%
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais	0,0%		0,0%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	91,7%	6,1%	97,8%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible	67,2%	2,5%	69,7%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento	78,8%	30,9%	109,7%
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede	85,4%		85,4%
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	34,0%	2,1%	36,1%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade	95,0%		95,0%
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade	2,9%	0,0%	2,9%
	PA.4.02 Integración social		0,5%	0,5%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega	86,6%	0,0%	86,6%
	PA.4.04 Cohesión territorial	40,1%		40,1%
5	PA.5.01 Administración eficiente	0,0%		0,0%
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

De novo, son as prioridades de actuación relacionadas coas materias en cuestión (I+D+i, infraestruturas, actividade e competitividade) as que acaparan unha maior contía económica, e polo mais contribúen á consecución destes obxectivos de desenvolvemento sustentable. Hai que ter en conta que nesta dimensión económica tamén se inclúen a cultura e o turismo.

Gráfico 5. Índice de esforzo orzamentario do ODS 8 e 9, dimensión económica. 2023

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Imos ver a continuación os ODS 8 e 9 con maior grao de detalle.

ODS 8. Promover o crecemento económico sostido, inclusivo e sustentable, o emprego pleno e produtivo e o traballo decente para todos

Segundo as Nacións Unidas, un crecemento económico inclusivo e sustentable pode impulsar o progreso, crear empregos decentes para todos e mellorar os estándares de vida.

A COVID-19 alterou miles de millóns de vidas e puxo en perigo a economía mundial. O Fondo Monetario Internacional (FMI) prevé unha recesión mundial tan mala ou peor que a de 2009. A medida que se intensifica a perda de emprego, a Organización Internacional do Traballo estima que preto da metade de todos os traballadores a nivel mundial atópase en risco de perder os seus medios de subsistencia.(20)

Mesmo antes do brote da COVID-19, era probable que uno de cada cinco países (onde habitan miles de millóns de persoas que viven en situación de pobreza) visen os seus ingresos per cápita estancarse ou reducirse en 2020. A día de hoxe, as perturbacións económicas e financeiras derivadas da COVID-19 (como as alteracións na produción industrial, a caída dos prezos dos produtos básicos, a volatilidade do mercado financeiro e o aumento da inseguridade) están a desbaratar o xa de seu momo crecemento económico e empeorando os riscos acentuados doutros factores.(21)

A recente invasión de Rusia en Ucraína está a ter importantes consecuencias a nivel económico en todo o panorama mundial, derivado fundamentalmente da suba dos costes de determinadas materias primas, fundamentalmente da enerxía e combustibles fósiles, pero tamén doutros produtos como os cereais, con consecuencias directas no sector da alimentación. A inflación e a suba dos tipos de interese están tamén a afectar na competitividade e na financiación e inversión das empresas, con efectos que aínda se manterán no tempo, pois o conflito estase a manter pese aos intentos de acabar coa invasión.

Dentro do ODS 8, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

- 20 <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/economic-growth/>
- 21 <https://www.un.org/sustainabledevelopment/es/economic-growth/>

Cadro 47. Obxectivos específicos do ODS 8.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
8.1	Manter o crecemento económico per cápita de conformidade coas circunstancias nacionais e, en particular, un crecemento do produto interno bruto de polo menos o 7% anual nos países menos adiantados
8.2	Lograr niveis máis elevados de produtividade económica mediante a diversificación, a modernización tecnolóxica e a innovación, entre outras cousas centrándose nos sectores con gran valor engadido e un uso intensivo da man de obra
8.3	Promover políticas orientadas ao desenvolvemento que apoién as actividades produtivas, a creación de postos de traballo decentes, o emprendemento, a creatividade e a innovación, e fomentar a formulación e o crecemento das microempresas e as pequenas e medianas empresas, mesmo mediante o acceso a servizos financeiros
8.4	Mellorar progresivamente, de aquí a 2030, a produción e o consumo eficientes dos recursos mundiais e procurar desvincular o crecemento económico da degradación do medio ambiente, conforme ao Marco Decenal de Programas sobre Modalidades de Consumo e Produción sustentables, empezando polos países desenvolvidos
8.5	De aquí a 2030, lograr o emprego pleno e produtivo e o traballo decente para todas as mulleres e os homes, incluídos os mozos e as persoas con discapacidade, así como a igualdade de remuneración por traballo de igual valor
8.6	De aquí a 2020, reducir considerablemente a proporción de mozas que non están empregadas e non cursan estudos nin reciben capacitación
8.7	Adoptar medidas inmediatas e eficaces para erradicar o traballo forzoso, poñer fin ás formas contemporáneas de escravitude e trata de persoas e asegurar a prohibición e eliminación das peores formas de traballo infantil, incluídos o recrutamento e a utilización de nenos soldados, e, de aquí a 2025, poñer fin ao traballo infantil en todas as súas formas
8.8	Protexer os dereitos laborais e promover unha contorna de traballo seguro e sen riscos para todos os traballadores, incluídos os traballadores migrantes, en particular as mulleres migrantes e as persoas con empregos precarios
8.8	Protexer os dereitos laborais e promover unha contorna de traballo seguro e sen riscos para todos os traballadores, incluídos os traballadores migrantes, en particular as mulleres migrantes e as persoas con empregos precarios
8.9	De aquí a 2030, elaborar e poñer en práctica políticas encamiñadas a promover un turismo sustentable que cre postos de traballo e promova a cultura e os produtos locais
8.10	Fortalecer a capacidade das institucións financeiras nacionais para fomentar e ampliar o acceso aos servizos bancarios, financeiros e de seguros para todos
8.a	Aumentar o apoio á iniciativa de axuda para o comercio nos países en desenvolvemento, en particular os países menos adiantados, mesmo mediante o Marco Integrado Mellorado para a Asistencia Técnica aos Países Menos Adiantados en Materia de Comercio
8.b	De aquí a 2020, desenvolver e poñer en marcha unha estratexia mundial para o emprego dos mozos e aplicar o Pacto Mundial para o Emprego da Organización Internacional do Traballo

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O contexto económico en Galicia amosa as seguintes cifras:

Cadro 48. Indicadores relacionados co ODS 8.

Meta 8.1. Manter o crecemento económico per cápita de conformidade coas circunstancias nacionais e, en particular, un crecemento do produto interno bruto de polo menos o 7 % anual nos países menos adiantados									
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Taxa de crecemento anualdo PIB realper cápita	Galicia	Porcentaxe	3,3	3,7	2,6	2,3	1,8	-8,9	5,5
	España		3,9	2,9	2,8	2,0	1,1	-11,3	5,2
Meta 8.2. Lograr niveis máis elevados de produtividade económica mediante a diversificación, a modernización tecnolóxica e a innovación, entre outras cousas centrándose nos sectores con gran valor engadido e un uso intensivo da man de obra									
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Taxa de crecemento anualdo PIB realpor posto de traballo equivalente a tempo completo	Galicia	Porcentaxe	1,7	1,4	-0,4	1,7	0,7	-0,9	-1,9
	España		0,7	0,2	0,1	0,1	-0,5	-3,5	-1,4
Meta 8.5. De aquí a 2030, lograr o emprego pleno e produtivo e o traballo decente para todas as mulleres e os homes, incluídos os mozos e as persoas con discapacidade, así como a igualdade de remuneración por traballo de igual valor									
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Ingreso medio por hora de traballo dos homes	Galicia	Euros	14,3	14,4	14,7	15,1	14,9	15,2	..
	España		16,0	15,9	16,1	16,5	16,6	16,9	..
Ingreso medio por hora de traballo das mulleres	Galicia	Euros	12,2	12,2	12,6	13,2	13,4	13,8	..
	España		13,8	13,6	13,9	14,4	14,9	15,2	..
Taxa de desemprego dos homes	Galicia	Porcentaxe	18,7	16,5	15,0	12,4	10,8	10,9	10,6
	España		20,8	18,1	15,7	13,7	12,5	13,9	13,1
Taxa de desemprego das mulleres	Galicia	Porcentaxe	20,0	17,8	16,4	14,4	12,8	13,3	12,8
	España		23,6	21,4	19,0	17,0	16,0	17,4	16,7
Meta 8.6. De aquí a 2020, reducir considerablemente a proporción de mozos e mozas que non están empregados e non cursan estudos nin reciben capacitación									
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Proporción de mozos e mozas entre 15 e 24 anos que non cursan estudos, non están empregados nin reciben formación	Galicia	Porcentaxe	12,7	12,4	10,9	9,3	8,6	9,2	6,7
	España		15,6	14,6	13,3	12,5	12,1	13,9	11,0

Fonte: IGE

Como se pode observar, a recuperación da crise económica derivada da Covid-19 estase a reflexar nos principais indicadores, cun notable aumento na taxa de crecemento e un descenso na taxa de paro.

Tendo en conta o contexto actual de crisis económica e social, os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 continúan os esforzos para a reactivar a economía destinando a esta materia 957,1 millóns de euros.

Cadro 49. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 8.

Dimensión económica	2023	% sobre o total	2022	% Var.
8. Traballo decente e crecemento económico	957.057.633	52,2%	981.408.712	-2%
9. Industria, innovación e infraestruturas	877.474.097	47,8%	908.078.827	-3%
Total	1.834.531.730		1.889.487.539	-3%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 50. Programas de gasto relacionados co ODS 8.

Programa de gasto	Orçamento 2023
121A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE ADMINISTRACIÓN XERAL	84.441
122B - FORMACIÓN E PERFECCIONAMENTO DO PERSOAL DA ADMINISTRACIÓN DA C.A.	15.520
151A - FOMENTO DA LINGUA GALEGA	5.993.415
311A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE PROMOCIÓN SOCIAL	266.711
312B - PROGRAMAS DE PRESTACIÓNS ÁS FAMILIAS E Á INFANCIA	5.180
312C - SERVIZOS SOCIAIS RELATIVOS ÁS MIGRACIÓNS	62.146
313A - SERVIZOS Á XUVENTUDE	1.801.099
313C - SERVIZOS SOCIAIS COMUNITARIOS	20.931
321A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE EMPREGO	6.484.676
322A - MELLORA E FOMENTO DA EMPREGABILIDADE	94.134.351
322C - PROMOCIÓN DO EMPREGO, DO EMPREGO AUTÓNOMO E DO MERCADO DE TRABALLO INCLUSIVO	129.209.132
323A - FORMACIÓN PROFESIONAL DESEMPREGADOS	116.575.278
323B - FORMACIÓN PROFESIONAL DE OCUPADOS	8.622.189
324A - MELLORA DA ORGANIZACIÓN E ADMINISTRACIÓN DAS RELACIÓNS LABORAIS E DA PREVENCIÓN DE RISCOS	19.321.499
324B - MELLORA DOS SISTEMAS DE SAÚDE E SEGURIDADE NO TRABALLO	755.520
324C - PROMOCIÓN DA ECONOMÍA SOCIAL	40.754.133
411A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE SANIDADE	157.491
412A - ATENCIÓN HOSPITALARIA	838.542
422C - ENSINANZAS UNIVERSITARIAS	360.382
422M - ENSINANZA SECUNDARIA, FORMACIÓN PROFESIONAL E OUTRAS ENSINANZAS	1.270.000
423A - SERVIZOS E AXUDAS COMPLEMENTARIAS DA ENSINANZA	35.934.569
423B - PREVENCIÓN DO ABANDONO ESCOLAR	21.850.479
431A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE CULTURA	10.354.077
432A - BIBLIOTECAS, ARQUIVOS, MUSEOS E EQUIPAMENTOS CULTURAIS	27.536.209
432B - FOMENTO DAS ACTIVIDADES CULTURAIS	40.850.203
433A - PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DO PATRIMONIO HISTÓRICO, ARTÍSTICO E CULTURAL	14.815.084
441A - PROMOCIÓN DA ACTIVIDADE DEPORTIVA	38.842
451A - FOMENTO DA REHABILITACIÓN E DA CALIDADE DA VIVENDA	2.142.127
451B - ACCESO Á VIVENDA	1.550.000
461B - RADIODIFUSIÓN E TVG	2.630.858
512A - ORDENACIÓN E INSPECCIÓN DO TRANSPORTE	31.074
512B - CONSTRUCCIÓN, CONSERVACIÓN E EXPLOTACIÓN DE ESTRADAS	23.305
541A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE MEDIO AMBIENTE	41.431
541C - PROTECCIÓN, CONTROL TÉCNICO-SANITARIO DOS PRODUTOS DO MAR, MELLORA DO MEDIO NATURAL	49.025
542A - PLANIFICACIÓN E XESTIÓN HIDROLÓXICA	7.768
551A - INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS NO MEDIO RURAL	16.377.304
561A - PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA	348.948
561B - INVESTIGACIÓN UNIVERSITARIA	849.042
561C - INVESTIGACIÓN SANITARIA	37.243
571A - FOMENTO DA SOCIEDADE DA INFORMACIÓN E DO COÑECEMENTO	269.680
613A - ORDENACIÓN, INFORMACIÓN E DEFENSA DO CONSUMIDOR E DA COMPETENCIA	6.470.757
621A - ADMINISTRACIÓN FINANCEIRA, TRIBUTARIA, PATRIMONIAL E DE CONTROL.	74.922
711A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DO MEDIO RURAL	645.561
712A - FIXACIÓN DE POBOACIÓN NO MEDIO RURAL	760.187
712B - MODERNIZACIÓN E DIVERSIFICACIÓN DO TECIDO PRODUTIVO RURAL	98.339.338
712C - FOMENTO DO ASOCIACIONISMO AGRARIO E DIVULGACIÓN DA TECNOLOXÍA AGRARIA	1.358.150
713F - REGULACIÓNS DAS PRODUCCIÓN AGRARIAS E APOIO Á RENDA DOS AGRICULTORES	23.306
721A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE POLÍTICAS PESQUEIRAS	62.300
722A - PROMOCIÓN SOCIAL E DIVULGACIÓN DA TECNOLOXÍA PESQUEIRA.	706.000
723A - COMPETITIV. E MELLORA DA CALIDADE DA PROD. PESQUEIRA E DA ACUICULTURA	74.384.348
723B - REGULACIÓN DAS PRODUCCIÓN E DOS MERCADOS DA PESCA	16.624.565
731A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE INDUSTRIA	46.617
733A - EFICIENCIA ENERXÉTICA E ENERXÍAS RENOVABLES	501.145
734A - FOMENTO DA MINARÍA	1.060.000
741A - APOIO Á MODERNIZACIÓN, INTERNACIONALIZACIÓN E MELLORA DA COMPETITIVIDADE, INNOVACIÓN E	30.846
751A - ORDENACIÓN, REGULACIÓN E PROMOCIÓN DO COMERCIO INTERIOR DE GALICIA	25.485.360
761A - POTENCIACIÓN E PROMOCIÓN DO TURISMO	128.014.327
Total xeral	957.057.633

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa promoción do emprego, a potenciación da cultura e o turismo, así como a mellora da competitividade e promoción do comercio interior.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 8 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 8 como obxectivo secundario).

Cadro 51. Índice de esforzo orzamentario para o ODS 8.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade	91,2%	0,1%	91,3%
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias	0,7%	13,2%	13,9%
	PA.1.03 Acceso á vivenda	2,8%		2,8%
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade	0,0%	0,0%	0,0%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono	0,6%		0,6%
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais	0,0%		0,0%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	0,43%	3,0%	3,45%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible	0,1%	3,5%	3,6%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento	16,9%	33,0%	49,8%
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	32,6%	7,5%	40,2%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade	95,0%		95,0%
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade	2,2%	0,01%	2,17%
	PA.4.02 Integración social		0,5%	0,5%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega	86,5%	0,0%	86,5%
	PA.4.04 Cohesión territorial			
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Ao ter en conta os créditos adicados á consecución do ODS en relación cos iniciais, observamos que a maior contribución directa atópase na PA 1.01, dedica á empregabilidade e PA 3.06 dedicada ao turismo. O turismo foi un dos sectores máis castigados pola crise derivada da Covid-19, circunstancia que xunto coa celebración do ano Xacobeo (prolongado para o ano 2022), explican a concentración do esforzo orzamentario nesta PA, a través do programa 761A que contén 128 millóns de euros.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 8 sería a seguinte:

Cadro 52. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 8, contribución directa e secundaria

ODS principal		ODS secundario	
PA.1.01	417.413.433	PA.1.01	405.387
PA.1.02	1.801.099	PA.1.02	33.583.853
PA.1.03	3.692.127	PA.1.04	1.145.982
PA.1.04	838.542	PA.3.01	8.329.016
PA.2.01	493.138	PA.3.02	7.632.527
PA.2.03	7.768	PA.3.03	64.597.455
PA.3.01	1.197.990	PA.3.05	48.289.682
PA.3.02	269.680	PA.4.01	247.766
PA.3.03	33.008.348	PA.4.02	4.018.000
PA.3.05	209.697.947	PA.4.03	35.000
PA.4.01	58.780.430	Total xeral	168.284.668
PA.4.03	101.904.504		
PA.3.06	127.952.627		
Total xeral	957.057.633		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Se temos en conta o total, a contribución estaría preto dos 1.125,3 millóns de euros.

ODS 9. Construír infraestruturas resilientes, promover a industrialización inclusiva e sustentable e fomentar a innovación

A industrialización inclusiva e sostible, xunto coa innovación e a infraestrutura, son as principais pancas que xeran o emprego e os ingresos. Ademais, desempeñan un papel chave á hora de introducir e promover novas tecnoloxías, facilitar o comercio internacional e permitir o uso eficiente dos recursos.

A innovación e o progreso tecnolóxico son claves para descubrir solucións duradeiras para os desafíos económicos e ambientais, como o aumento da eficiencia enerxética e de recursos. A nivel mundial, o investimento en investigación e desenvolvemento (I+D), como porcentaxe do PIB, aumentou dun 1,5 % no 2000 a un 1,7 % no 2015, e continuou case no mesmo nivel no 2017 (22).

En termos de infraestrutura de comunicacións, máis da metade da poboación mundial está agora conectada e case toda a poboación global vive nunha área con cobertura de rede móbil. Estímase que, en 2019, o 96,5 % da poboación tiña cobertura de rede, como mínimo, 2 G (23).

Dentro do ODS 9, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

22	https://www.un.org/sustainabledevelopment/es
23	https://www.un.org/sustainabledevelopment/es

Cadro 53. Obxectivos específicos ODS 9.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
9.1	Desenvolver infraestruturas fiables, sustentables, resistentes e de calidade, incluídas infraestruturas rexionais e transfronteiras, para apoiar o desenvolvemento económico e o benestar humano, facendo especial fincapé no acceso alcanzable e equitativo para todos
9.2	Promover unha industrialización incluída e sustentable e, de aquí a 2030, aumentar significativamente a contribución da industria ao emprego e ao produto interno bruto, de acordo coas circunstancias nacionais, e duplicar es a contribución nos países menos adiantados
9.3	Aumentar o acceso das pequenas industrias e outras empresas, particularmente nos países en desenvolvemento, aos servizos financeiros, incluídos créditos alcanzables, e a súa integración nas cadeas de valor e os mercados
9.4	De aquí a 2030, modernizar a infraestrutura e converter as industrias para que sexan sustentables, utilizando os recursos con maior eficacia e promovendo a adopción de tecnoloxías e procesos industriais limpos e ambientalmente racionais, e logrando que todos os países tomen medidas de acordo coas súas capacidades respectivas
9.5	Aumentar a investigación científica e mellorar a capacidade tecnolóxica dos sectores industriais de todos os países, en particular os países en desenvolvemento, entre outras cousas fomentando a innovación e aumentando considerablemente, de aquí a 2030, o número de persoas que traballan en investigación e desenvolvemento por millón de habitantes e os gastos dos sectores público e privado en investigación e desenvolvemento
9.a	Facilitar o desenvolvemento de infraestruturas sustentables e resistentes nos países en desenvolvemento mediante un maior apoio financeiro, tecnolóxico e técnico aos países africanos, os países menos adiantados, os países en desenvolvemento en liñal e os pequenos Estados insulares en desenvolvemento
9.b	Apoiar o desenvolvemento de tecnoloxías, a investigación e a innovación nacionais nos países en desenvolvemento, incluído garantindo unha contorna normativa propicia á diversificación industrial e a adición de valor aos produtos básicos, entre outras cousas
9.c	Aumentar significativamente o acceso á tecnoloxía da información e as comunicacións e esforzarse por proporcionar acceso universal e alcanzable a Internet nos países menos adiantados de aquí a 2020

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

En Galicia, os datos económicos fundamentais para entender o contexto no que se atopa a comunidade na consecución deste ODS son os seguintes:

Cadro 54. Indicadores relacionados co ODS 9.

Meta 9.2. Promover unha industrialización incluída e sustentable e, de aquí a 2030, aumentar significativamente a contribución da industria ao emprego e ao produto interno bruto, de acordo coas circunstancias nacionais, e duplicar esa contribución nos países menos adelantados										
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Valor engadido do sector manufactureiro en proporción ao PIB	Galicia	Porcentaxe	11,5	11,4	12,0	12,1	11,9	11,3	11,9	
	España		11,3	11,3	11,3	11,1	11,2	11,0	10,9	
Proporción de persoas ocupadas no sector manufactureiro	Galicia	Porcentaxe	14,2	14,2	14,7	14,3	15,1	15,4	14,3	
	España		12,5	12,5	12,7	12,7	12,6	12,7	12,3	
Meta 9.3. Aumentar o acceso das pequenas industrias e outras empresas, aos servizos financeiros, incluídos créditos asequibles, e a súa integración nas cadeas de valor e os mercados										
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Proporción do valor engadido total do sector manufactureiro correspondente ás pequenas empresas	Galicia	Porcentaxe	14,4	14,0	13,2	13,7	13,9	15,1	...	
	España		15,9	14,2	14,1	14,7	13,1	13,7	...	
Meta 9.4. De aquí a 2030, modernizar a infraestrutura e reconvertir as industrias para que sexan sustentables, utilizando os recursos con maior eficacia e promovendo a adopción de tecnoloxías e procesos industriais limpos e ambientalmente racionais, e logrando que todos os países tomen medidas de acordo coas súas capacidades respectivas										
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Emisións de CO2 das unidades residentes por unidade de valor engadido do sector manufactureiro	Galicia	Kilogramos	0,7	0,7	0,7	0,6	0,3	0,6	...	
	España		0,6	0,6	0,6	0,6	0,2	0,6	...	
Meta 9.5. Aumentar a investigación científica e mellorar a capacidade tecnolóxica dos sectores industriais de todos os países, en particular os países en desenvolvemento, entre outras cousas fomentando a innovación e aumentando considerablemente, de aquí a 2030, o número de persoas que traballan en investigación e desenvolvemento por millón de habitantes e os gastos dos sectores público e privado en investigación e desenvolvemento										
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Gastos en investigación e desenvolvemento en proporción ao PIB	Galicia	Porcentaxe	0,88	0,86	0,94	0,94	0,97	1,1	...	
	España		1,22	1,19	1,21	1,24	1,25	1,4	...	
Número de persoas investigadoras (en equivalente a tempo completo) por cada millón de habitantes	Galicia	Tanto por 1.000.000	1.970,0	2.131,4	2.266,6	2.419,4	2.491,4	2.564,2	...	
	España		2.638,2	2.726,2	2.862,8	2.998,6	3.056,4	3.069,8	...	

Fonte: IGE

O valor engadido do sector manufactureiro en relación ao PIB aumentou entre os anos 2015 a 2019 case un 4%, sen embargo, como consecuencia de crise económica, o valor en 2020 regresou a niveis incluso lixeiramente inferiores ao ano 2015, aumentando de novo ao 11,9 en 2021. Cómpre mencionar que o valor engadido que proporciona este sector é superior á media de España.

Con respecto ás emisións de CO2 neste sector, sitúanse a niveis da media estatal, cunha redución de máis do 50% con respecto a 2015.

En relación coa I+D, os gastos en investigación e desenvolvemento en proporción ao PIB apenas variaron nos últimos anos, sen embargo, o número de persoas investigadoras aumentou máis dun 26% con respecto a 2015.

Os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 destinan á consecución do ODS 9 máis de 877,5 millóns de euros, o que supón un 47,8% do total do orzamento vinculado á dimensión económica.

Cadro 55. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 9

Dimensión económica	2023	% sobre o total	2022	% Var.
8. Traballo decente e crecemento económico	957.057.633	52,2%	981.408.712	-2%
9. Industria, innovación e infraestruturas	877.474.097	47,8%	908.078.827	-3%
Total	1.834.531.730		1.889.487.539	-3%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 56. Programas de gasto relacionados co ODS 9.

Programa de gasto	Orzamento 2023
122B - FORMACIÓN E PERFECCIONAMENTO DO PERSOAL DA ADMINISTRACIÓN DA C.A.	135.000
131A - ADMINISTRACIÓN DE XUSTIZA	3.174.426
311A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE PROMOCIÓN SOCIAL	2.177.351
412B - ATENCIÓN PRIMARIA	2.637.620
413A - PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA SAÚDE PÚBLICA	1.703.665
422C - ENSINANZAS UNIVERSITARIAS	14.883.750
422L - CAPACITACIÓN E EXTENSIÓN AGROFORESTAL	120.000
423A - SERVIZOS E AXUDAS COMPLEMENTARIAS DA ENSINANZA	90.500
423B - PREVENCIÓN DO ABANDONO ESCOLAR	4.867.700
441A - PROMOCIÓN DA ACTIVIDADE DEPORTIVA	442.349
451A - FOMENTO DA REHABILITACIÓN E DA CALIDADE DA VIVENDA	400.000
451B - ACCESO Á VIVENDA	50.000
511A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE TERRITORIO E INFRAESTRUTURAS	7.023.502
512B - CONSTRUCCIÓN, CONSERVACIÓN E EXPLOTACIÓN DE ESTRADAS	237.193.516
514A - INFRAESTRUTURAS PESQUEIRAS	13.935.243
531A - PROMOCIÓN DE SOLO PARA ACTIVIDADES ECONÓMICAS	10.090.748
551A - INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS NO MEDIO RURAL	2.800.000
561A - PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA	164.112.853
561B - INVESTIGACIÓN UNIVERSITARIA	88.945.080
561C - INVESTIGACIÓN SANITARIA	5.586.281
571A - FOMENTO DA SOCIEDADE DA INFORMACIÓN E DO COÑECEMENTO	145.000.663
611A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE FACENDA	2.329.210
713C - IMPLANTACIÓN DE SISTEMAS PRODUTIVOS AGRARIOS SUSTENTABLES	6.507.002
731A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE INDUSTRIA	4.548.588
732A - REGULACIÓN E SOPORTE DA ACTIVIDADE INDUSTRIAL	6.401.737
734A - FOMENTO DA MINARÍA	2.480.000
741A - APOIO Á MODERNIZACIÓN, INTERNACIONALIZACIÓN E MELLORA DA COMPETITIVIDADE, INNOVACIÓN E	149.837.313
Total xeral	877.474.097

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coas infraestruturas (fundamentalmente destinado a estradas), seguidos dos proxectos implicados na modernización, internacionalización e mellora da competitividade, fomento da investigación e da sociedade da información e o coñecemento. Dentro do ámbito da investigación (programa 561A) destinaranse 14,4 millóns de euros á investigación en tecnoloxías cuánticas e 12,4 millóns para incentivar o emprendemento innovador. Dentro do ámbito das TIC cómpre destacar os 10 millóns de euros que se destinarán no marco do Marco de Recuperación e resiliencia á conectividade entre centros públicos e empresas ou os 12,3 para a "Administración dixital". Por último, resaltar que no que se refire á modernización e mellora da competitividade, 39,7 millóns destinaranse ao sector agroalimentario e 16,6 millóns a axudas no investimento produtivo en xeral.

Hai que ter en conta que neste ODS recóllese toda a actividade de investigación científica e a aplicación das TIC nos ámbitos sanitario e educativo, ademais de na actividade económica en xeral. Só o que ten que ver coa investigación no eido da pesca se atopa vinculado ao ODS 14, por estar vinculado a unha meta específica desde obxectivo e por ser facilmente identificable.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 9 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 9 como obxectivo secundario).

Cadro 57. Índice de esforzo orzamentario do ODS 9.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade	0,1%	0,1%	0,2%
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias		1,2%	1,2%
	PA.1.03 Acceso á vivenda	0,3%		0,3%
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade	0,2%	0,1%	0,3%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable		4,2%	4,2%
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais			
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	91,23%	3,6%	94,88%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible	67,1%		67,1%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento	72,1%	0,7%	72,8%
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede	85,4%		85,4%
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	4,2%	0,2%	4,4%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade	0,7%	0,13%	0,86%
	PA.4.02 Integración social		0,1%	0,1%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial	40,1%		40,1%
5	PA.5.01 Administración eficiente	0,0%	0,7%	0,8%
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Son fundamentalmente as prioridades de gasto PA 3.01, PA 3.02 e PA 3.04, as que contan con índices de esforzo substancialmente superiores ás outras prioridades implicadas neste ODS, dentro do eixe 3, e a PA 4.04 no eixe 4.

Finalmente, mencionar, que este ODS presenta interrelación fundamentalmente co ODS 8.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 9 sería a seguinte:

Cadro 58. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 9, contribución directa e secundaria

ODS principal		ODS secundario	
PA.1.01	457.937	PA.1.01	632.000
PA.1.03	450.000	PA.1.02	2.924.698
PA.1.04	9.927.566	PA.1.04	5.880.627
PA.3.01	251.962.345	PA.2.02	2.400.000
PA.3.02	146.346.982	PA.3.01	10.067.876
PA.3.03	141.217.042	PA.3.03	1.400.000
PA.3.04	251.128.759	PA.3.05	1.250.000
PA.3.05	27.157.598	PA.4.01	3.502.664
PA.4.01	19.841.950	PA.4.02	583.500
PA.5.01	135.000	PA.5.01	2.102.428
PA.4.04	28.848.918	Total xeral	30.743.793
Total xeral	877.474.097		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Se temos en conta o total, a contribución estaría nos 908,2 millóns de euros.

V.2.3. DIMENSIÓN MEDIOAMBIENTAL

Neste grupo inclúense o seguintes seis obxectivos de desenvolvemento sustentable:

- ODS 6: Auga limpa e saneamento.
- ODS 7: Enerxía accesible e sustentable
- ODS 11: Cidades e comunidades sustentables
- ODS 12: Produción e consumo responsables
- ODS 13: Acción polo clima
- ODS 14: Vida submarina
- ODS 15: Vida dos ecosistemas terrestres

Cadro 59. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución da dimensión medioambiental.

Dimensión medioambiental	2023	% sobre o total	2022	% Var.
6. Auga limpa e saneamento	67.757.703	6,1%	68.710.442	-1%
7. Enerxía asequible e sustentable	182.645.930	16,5%	100.192.174	82%
11. Cidades e comunidades sustentables	363.608.625	32,8%	292.393.232	24%
12. Produción e consumo responsables	46.357.353	4,2%	36.658.504	26%
13. Acción polo clima	222.290.247	20,1%	195.947.214	13%
14. Vida submarina	97.231.076	8,8%	94.115.304	3%
15. Vida dos ecosistemas terrestres	128.552.024	11,6%	189.022.170	-32%
Total	1.108.442.958		977.039.040	13%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O total orzamentado para os ODS pertencentes á dimensión medioambiental sitúase ao redor dos 1.108,4 millóns de euros supoñendo un 9% do total dos orzamentos xerais para 2023, experimentando un incremento dun 17% con respecto ao exercicio anterior.

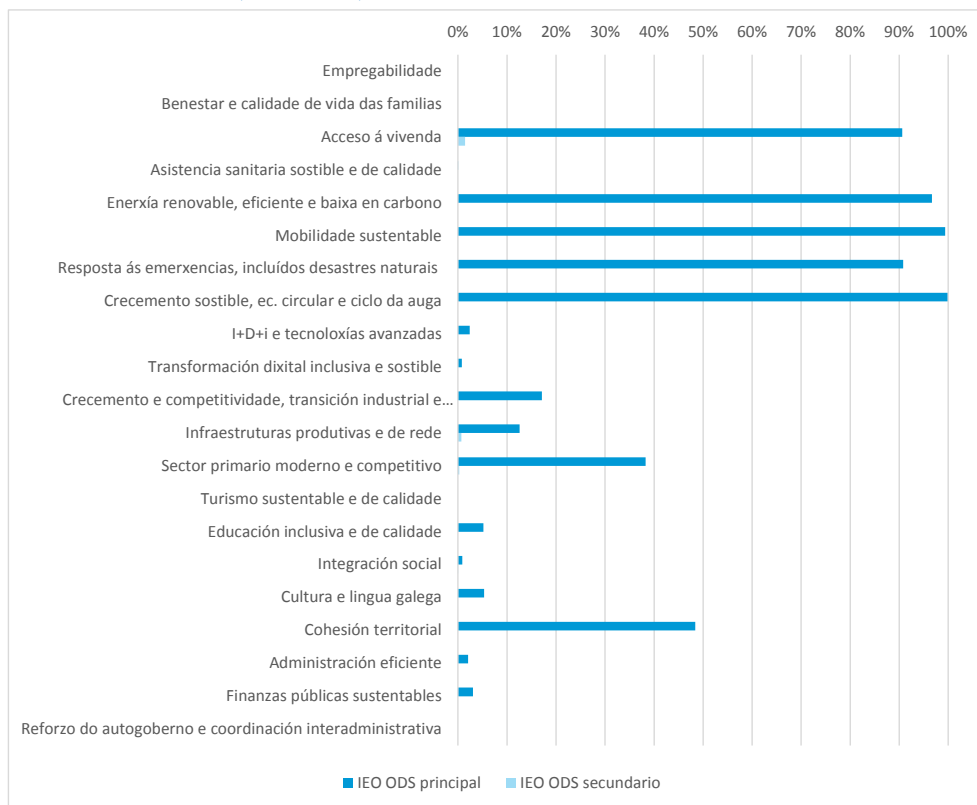
Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario descrito no apartado de metodoloxía empregada, podemos observar as prioridades de actuación onde se concentran os maiores esforzos para acadar as metas específicas previstas nos ODS 6,7,11,12,13,14 e 15:

Cadro 60. Índice de esforzo orzamentario dos ODS da dimensión medioambiental.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda	90,6%	1,5%	92,1%
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade	0,0%		0,0%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono	96,7%		96,7%
	PA.2.02 Mobilidade sustentable	99,4%		99,4%
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais	90,8%		90,8%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga	99,8%		99,8%
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	2,4%		2,4%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible	0,8%		0,8%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento	17,1%		17,1%
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede	12,6%	0,7%	13,3%
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	38,2%	0,2%	38,5%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade	5,2%		5,2%
	PA.4.02 Integración social	0,9%	0,0%	0,9%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega	5,3%		5,3%
	PA.4.04 Cohesión territorial	48,4%		48,4%
5	PA.5.01 Administración eficiente	2,1%		2,1%
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables	3,0%		3,0%
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Gráfico 6. Índice de esforzo orzamentario dos ODS da dimensión medioambiental. 2023

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

ODS 6. Garantir a dispoñibilidade e a xestión sustentable da auga e o saneamento para todos

Aínda que se conseguiu progresar de maneira substancial á hora de ampliar o acceso a auga potable e saneamento, existen miles de millóns de persoas (principalmente en áreas rurais) que aínda carecen destes servizos básicos.

A pandemia da COVID-19 puxo de manifesto a importancia vital do saneamento, a hixiene e un acceso adecuado a auga limpa para previr e conter as enfermidades (24).

Dentro do ODS 1, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 61. Obxectivos específicos ODS 6.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
6.1	De aquí a 2030, lograr o acceso universal e equitativo á auga potable a un prezo alcanzable para todos
6.2	De aquí a 2030, lograr o acceso a servizos de saneamento e hixiene adecuados e equitativos para todos e poñer fin á defecación ao aire libre, prestando especial atención ás necesidades das mulleres e as nenas e as persoas en situacións de vulnerabilidade
6.3	De aquí a 2030, mellorar a calidade da auga reducindo a contaminación, eliminando o vertimento e minimizando a emisión de produtos químicos e materiais perigosos, reducindo á metade a porcentaxe de augas residuais sen tratar e aumentando considerablemente a reciclaxe e a reutilización en riscos a nivel mundial
6.4	De aquí a 2030, aumentar considerablemente o uso eficiente dos recursos hídricos en todos os sectores e asegurar a sustentabilidade da extracción e o abastecemento de auga doce para facer fronte á escaseza de auga e reducir considerablemente o número de persoas que sofren falta de auga
6.5	De aquí a 2030, implementar a xestión integrada dos recursos hídricos a todos os niveis, mesmo mediante a cooperación transfronteiza, segundo proceda
6.6	De aquí a 2020, protexer e restablecer os ecosistemas relacionados coa auga, incluídos os bosques, as montañas, os humedais, os ríos, os acuíferos e os lagos
6.a	De aquí a 2030, ampliar a cooperación internacional e o apoio prestado aos países en desenvolvemento para a creación de capacidade en actividades e programas relativos á auga e o saneamento, como os de captación de auga, desalminación, uso eficiente dos recursos hídricos, tratamento de augas residuais, reciclado e tecnoloxías de reutilización
6.b	Apoiar e fortalecer a participación das comunidades locais na mellora da xestión da auga e o saneamento

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Na actualidade, non contamos con indicadores con datos homoxeneizados a nivel estatal e por CCAA neste ámbito, sen embargo, podemos ter en conta os seguintes datos para definir o contexto actual no que se desenvolven as actuacións.

En 2015 (último ano dispoñible), o porcentaxe de poboación con rede de abastecemento municipal era do 83,2%. Esta porcentaxe aumenta ao 93,%% se temos en conta a poboación con rede de abastecemento en núcleos urbanos.

Para o mesmo ano, o porcentaxe de poboación con acceso a rede de saneamento municipal é do 79,2%, aumentando ao 89% se temos en conta a poboación en núcleos de máis de 50 habitantes.

O volume de augas residuais depuradas por habitante e día no ano 2016 foi de 0,410 metros cúbicos, un 53% superior con respecto a 2008.

Con respecto á calidade das augas, as masas de auga superficial cun estado “bo ou mellor” no ano 2017 supoñían un 82,0% na demarcación hidrográfica Galicia Costa, menos dun 75% no caso da demarcación Miño-Sil e case un 97% na demarcación do Cantábrico.

Con respecto á xestión sustentable dos recursos, o consumo medio de auga por habitante en Galicia Costa (2017) - medido en litros por habitante e día- foi de 170,80, cun 0,61% de incremento entre os anos 2013-2017.

Os orzamentos xerais destinan no exercicio 2023 á “Auga limpa e o saneamento” máis de 67,8 millóns de euros.

Cadro 62. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 6.

Dimensión medioambiental	2023	% sobre o total	2022	% Var.
6. Auga limpa e saneamento	67.757.703	6,1%	68.710.442	-1%
7. Enerxía asequible e sustentable	182.645.930	16,5%	100.192.174	82%
11. Cidades e comunidades sustentables	363.608.625	32,8%	292.393.232	24%
12. Produción e consumo responsables	46.357.353	4,2%	36.658.504	26%
13. Acción polo clima	222.290.247	20,1%	195.947.214	13%
14. Vida submarina	97.231.076	8,8%	94.115.304	3%
15. Vida dos ecosistemas terrestres	128.552.024	11,6%	189.022.170	-32%
Total	1.108.442.958		977.039.040	13%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O programa de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario é neste caso soamente un, o 542A de planificación e xestión hidrolóxica.

Cadro 63. Programas de gasto relacionados co ODS 6.

Programa de gasto	Orzamento 2023
541B - CONSERVACIÓN DA BIODIVERSIDADE E POSTA EN VALOR DO MEDIO NATURAL	2.109.000
542A - PLANIFICACIÓN E XESTIÓN HIDROLÓXICA	65.648.703
Total xeral	67.757.703

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa planificación hidrolóxica.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 6 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 6 como obxectivo secundario).

Cadro 64. Índice de esforzo orzamentario do ODS 6.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade			
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono		0,0%	0,0%
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais			
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga	41,8%		41,8%
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas			
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible			
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo			
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social			
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial			
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O esforzo orzamentario concéntrase en exclusiva na PA 2.04, onde se recolle toda a actividade relacionada co ciclo da auga. Isto quere dicir que do total do crédito orzamentario contido nesta PA (adicado a auga e residuos) un 41,8% destínase de maneira directa á consecución do ODS 6.

Dado que non existe contribución indirecta a este ODS, a contribución total coincide coa directa.

Cadro 65. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 6, contribución directa

ODS principal	
PA.2.04	67.757.703
Total xeral	67.757.703

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

ODS 7. Garantir o acceso a unha enerxía alcanzable, fiable, sustentable e moderna para todos

O mundo está a avanzar cara á consecución do Obxectivo 7 con indicios alentadores de que a enerxía se está volvendo máis sostible e amplamente dispoñible. O acceso á electricidade nos países máis pobres comezou a acelerarse, a eficiencia enerxética continúa mellorando e a enerxía renovable está a lograr resultados excelentes no sector eléctrico.

O informe de progreso en materia de enerxía proporciona un rexistro mundial do progreso relativo ao acceso á enerxía, a eficiencia enerxética e a enerxía renovable. Avalía o progreso conseguido por cada país nestes tres alicerces e ofrece unha panorámica do camiño que nos queda por percorrer para conseguir as metas dos Obxectivos de Desenvolvemento Sostible 2030 (25).

A recente invasión de Rusia en Ucraína está a ter importantes consecuencias a nivel económico en todo o panorama mundial, fundamentalmente derivado das no sector da enerxía, especialmente as de orixe fósil. O contexto actual puxo de manifesto a gran dependencia da Unión Europea respecto do exterior e a importancia de avanzar na xeración a través de fontes renovables e que permitan maior garantía no subministro.

Dentro do ODS 7, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 66. Obxectivos específicos do ODS 7.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
7.1	De aquí a 2030, garantir o acceso universal a servizos enerxéticos alcanzables, fiables e modernos
7.2	De aquí a 2030, aumentar considerablemente a proporción de enerxía renovable no conxunto de fontes enerxéticas
7.3	De aquí a 2030, duplicar a taxa mundial de mellora da eficiencia enerxética
7.a	De aquí a 2030, aumentar a cooperación internacional para facilitar o acceso á investigación e a tecnoloxía relativas á enerxía limpa, incluídas as fontes renovables, a eficiencia enerxética e as tecnoloxías avanzadas e menos contaminantes de combustíbles fósiles, e promover o investimento en infraestrutura enerxética e tecnoloxías limpas
7.b	De aquí a 2030, ampliar a infraestrutura e mellorar a tecnoloxía para prestar servizos enerxéticos modernos e sustentables para todos nos países en desenvolvemento, en particular os países menos adiantados, os pequenos Estados insulares en desenvolvemento e os países en desenvolvemento sen litoral, en consonancia cos seus respectivos programas de apoio

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Ao igual que no obxectivo anterior, non se dispón de datos autonómicos en relación aos indicadores definidos na Axenda 2030. Pero recóllense a continuación indicadores alternativos que permiten facer unha diagnose da situación actual.

En Galicia, a porcentaxe de consumo bruto de enerxía procedente de Fontes de Enerxía Renovable (2020) foi 46,2%, experimentando un aumento do 89% dende o ano 2005 (onde a porcentaxe só supoñía o 24,5%).

Con respecto á eficiencia enerxética, podemos empregar para a súa valoración a intensidade enerxética, entendida coma o valor medio da cantidade de enerxía necesaria para xerar unha unidade de riqueza (consumo de enerxía por unidade de Produto Interior Bruto a prezos constantes de 2015). No ano 2020 a intensidade enerxética final foi de 0,096 ktps/millóns de euros constantes de 2015 (sendo de 0,12o no ano 2010).

Os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 destinan ao ODS 7 de enerxía asumible e sustentable case 182,6 millóns de euros, un 82% máis que no orzamento do exercicio anterior, froito da conxuntura anterior mencionada anteriormente.

Cadro 67. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 7

Dimensión medioambiental	2023	% sobre o total	2022	% Var.
6. Auga limpa e saneamento	67.757.703	6,1%	68.710.442	-1%
7. Enerxía asequible e sustentable	182.645.930	16,5%	100.192.174	82%
11. Cidades e comunidades sustentables	363.608.625	32,8%	292.393.232	24%
12. Produción e consumo responsables	46.357.353	4,2%	36.658.504	26%
13. Acción polo clima	222.290.247	20,1%	195.947.214	13%
14. Vida submarina	97.231.076	8,8%	94.115.304	3%
15. Vida dos ecosistemas terrestres	128.552.024	11,6%	189.022.170	-32%
Total	1.108.442.958		977.039.040	13%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 68. Programas de gasto relacionados co ODS 7.

Programa de gasto	Orzamento 2023
121A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE ADMINISTRACIÓN XERAL	5.906.137
312C - SERVIZOS SOCIAIS RELATIVOS ÁS MIGRACIÓNS	549.838
312E - PROMOCIÓN DA AUTONOMÍA PERSOAL E PREVENCIÓN DA DEPENDENCIA PARA PERSOAS CON	3.650.000
412A - ATENCIÓN HOSPITALARIA	351.680
412B - ATENCIÓN PRIMARIA	309.000
422C - ENSINANZAS UNIVERSITARIAS	60.367.675
422M - ENSINANZA SECUNDARIA, FORMACIÓN PROFESIONAL E OUTRAS ENSINANZAS	5.024.650
441A - PROMOCIÓN DA ACTIVIDADE DEPORTIVA	952.892
451A - FOMENTO DA REHABILITACIÓN E DA CALIDADE DA VIVENDA	10.463.535
451B - ACCESO Á VIVENDA	5.583.431
512A - ORDENACIÓN E INSPECCIÓN DO TRANSPORTE	250.000
541A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE MEDIO AMBIENTE	639.845
541B - CONSERVACIÓN DA BIODIVERSIDADE E POSTA EN VALOR DO MEDIO NATURAL	1.758.167
541E - COÑECEMENTO DO MEDIO AMBIENTE E FOMENTO DA SUSTENTABILIDADE	800.589
621A - ADMINISTRACIÓN FINANCEIRA, TRIBUTARIA, PATRIMONIAL E DE CONTROL.	1.108.078
713C - IMPLANTACIÓN DE SISTEMAS PRODUCTIVOS AGRARIOS SUSTENTABLES	327.337
723A - COMPETITIV. E MELLORA DA CALIDADE DA PROD. PESQUEIRA E DA ACUICULTURA	300.000
732A - REGULACIÓN E SOPORTE DA ACTIVIDADE INDUSTRIAL	9.311.578
733A - EFICIENCIA ENERXÉTICA E ENERXÍAS RENOVABLES	73.708.111
734A - FOMENTO DA MINARÍA	783.387
741A - APOIO Á MODERNIZACIÓN, INTERNACIONALIZACIÓN E MELLORA DA COMPETITIVIDADE, INNOVACIÓN E	500.000
Total xeral	182.645.930

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Á consecución deste ODS contribúen numerosos programas de gasto, posto que o aforro enerxético está presente en todas as políticas de gasto que poden incidir neste eido, podendo consideralo un obxectivo transversal.

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa mellora da eficiencia enerxética dos edificios públicos (recollidos no programa 121A) e nas vivendas (recollidos no programa 451B), pero sobre todo aqueles destinados á potenciación das fontes de enerxía renovables (recollidos fundamentalmente no programa 733A).

Como se pode apreciar no cadro anterior, o programa 733A relativo á eficiencia enerxética e enerxía renovables é que concentra un maior esforzo orzamentario, con 23 millóns de euros máis que no exercicio anterior. Cómpre resaltar que nos orzamentos deste exercicio 2023 están previstos 11,4 millóns de euros para impulsar o autoconsumo (no contexto do MRR), 6,6 millóns de euros aos gases de orixe renovable e 6 millóns de euros á proxectos de descarbonización e renovación industrial, no marco do Fondo de Transición Xusta.

Neste programa de gasto tamén se atopan os proxectos destinados a combater a pobreza enerxética dos consumidores máis vulnerables (fundamentalmente a través de bonos sociais).

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 7 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 7 como obxectivo secundario).

Cadro 69. Índice de esforzo orzamentario do ODS7.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda	12,4%	0,6%	13,0%
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade	0,0%		0,0%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono	86,0%	0,0%	86,0%
	PA.2.02 Mobilidade sustentable	0,4%		0,4%
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais	0,3%		0,3%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga	1,1%		1,1%
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas			
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible	0,8%		0,8%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento	5,4%		5,4%
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	0,1%		0,1%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade	2,3%		2,34%
	PA.4.02 Integración social	0,5%		0,5%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial			
5	PA.5.01 Administración eficiente	2,0%		2,0%
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables	0,6%		0,6%
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Como era de esperar, o esforzo concéntrase na PA 2.01, de enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono. Sen embargo, nesta PA tamén se recollen todas as actuacións encamiñadas a reducir as emisións e empregar fontes de enerxía máis limpas no ámbito do transporte e outras infraestruturas (o que está directamente relacionado co ODS 11, onde se atopa a mobilidade sostible).

Este ODS ten por tanto especial interpelación co ODS 11 (onde se atopa o transporte e a creación de infraestruturas sustentables dende o punto de vista da eficiencia enerxética, como son os ecobarrios, por exemplo) e tamén co ODS 13 de acción polo clima.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 7 sería a seguinte:

Cadro 70. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 7, contribución directa e secundaria

ODS principal		ODS secundario	
PA.1.03	16.046.966	PA.1.03	839.569
PA.1.04	1.613.572	Total xeral	839.569
PA.2.01	74.508.700		
PA.2.02	250.000		
PA.2.03	639.845		
PA.2.04	1.758.167		
PA.3.02	1.716.000		
PA.3.03	10.594.965		
PA.3.05	627.337		
PA.4.01	63.676.325		
PA.4.02	4.199.838		
PA.5.01	5.906.137		
PA.5.02	1.108.078		
Total xeral	182.645.930		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

A contribución total, sumando a contribución secundaria, acadaría os 183,5 millóns de euros.

ODS 11. Lograr que as cidades e os asentamentos humanos sexan inclusivos, seguros, resilientes e sustentables

Nas últimas décadas estamos a experimentar un importante proceso de urbanización. Dende 2007, máis da metade da poboación mundial vive en cidades, e espérase que esta proporción aumente ata o 60 % para 2030.

As cidades e as áreas metropolitanas son centros neuráxicos do crecemento económico, xa que contribúen ao 60 % aproximadamente do PIB mundial. Con todo, tamén representan ao redor do 70 % das emisións de carbono mundiais e máis do 60 % do uso de recursos.

A rápida urbanización está a dar como resultado un número crecente de habitantes en barrios pobres, infraestruturas e servizos inadecuados e sobrecargados (como a recollida de residuos e os sistemas de auga e saneamento, estradas e transporte), o cal está a empeorar a contaminación do aire e o crecemento urbano incontrolado.

O impacto da COVID-19 será máis devastador nas zonas urbanas pobres e densamente poboadas, especialmente para o mil millón de persoas que vive en asentamentos informais e en barrios marxinais en todo o mundo, onde o amontoamento tamén dificulta cumprir coas medidas recomendadas, como o distanciamento social e o autoaislamiento (26).

Dentro do ODS 11, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 71. Obxectivos específicos do ODS 11.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
11.1	De aquí a 2030, asegurar o acceso de todas as persoas a vivendas e servizos básicos adecuados, seguros e alcanzables e mellorar os barrios marxinais
11.2	De aquí a 2030, proporcionar acceso a sistemas de transporte seguros, alcanzables, accesibles e sustentables para todos e mellorar a seguridade viaria, en particular mediante a ampliación do transporte público, prestando especial atención ás necesidades das persoas en situación de vulnerabilidade, as mulleres, os nenos, as persoas con discapacidade e as persoas de idade
11.3	De aquí a 2030, aumentar a urbanización incluída e sustentable e a capacidade para a planificación e a xestión participativas, integradas e sustentables dos asentamentos humanos en todos os países
11.4	Redobrar os esforzos para protexer e salvagardar o patrimonio cultural e natural do mundo
11.5	De aquí a 2030, reducir significativamente o número de mortes causadas polos desastres, incluídos os relacionados coa auga, e de persoas afectadas por eles, e reducir considerablemente as perdas económicas directas provocadas polos desastres en comparación co produto interno bruto mundial, facendo especial fincapé na protección dos pobres e as persoas en situacións de vulnerabilidade
11.6	De aquí a 2030, reducir o impacto ambiental negativo per cápita das cidades, incluído prestando especial atención á calidade do aire e a xestión dos refugallo municipais e doutro tipo
11.7	De aquí a 2030, proporcionar acceso universal a zonas verdes e espazos públicos seguros, incluídos e accesibles, en particular para as mulleres e os nenos, as persoas de idade e as persoas con discapacidade
11.a	Apoiar os vínculos económicos, sociais e ambientais positivos entre as zonas urbanas, periurbanas e rurais fortalecendo a planificación do desenvolvemento nacional e rexional
11.b	De aquí a 2020, aumentar considerablemente o número de cidades e asentamentos humanos que adoptan e implementan políticas e plans integrados para promover a inclusión, o uso eficiente dos recursos, a mitigación do cambio climático e a adaptación a ele e a resiliencia ante os desastres, e desenvolver e poñer en práctica, en consonancia co Marco de Sendai para a Redución do Risco de Desastres 2015-2030, a xestión integral dos riscos
11.c	Proporcionar apoio aos países menos adiantados, mesmo mediante asistencia financeira e técnica, para que poidan construír edificios sustentables e resistentes utilizando materiais locais

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Este é posiblemente o ODS que incorpora unha maior variedade de metas de diversa índole, xa que se incorpora o tema do sistema de transporte, o acceso á vivenda, a urbanización e os asentamentos, pero tamén cuestións coma a protección do patrimonio natural e cultural ou a redución do impacto das cidades no medio ambiente, especialmente a calidade do aire. Son todas elas cuestións que están estreitamente relacionadas con outros ODS, coma o 13 (acción polo clima), 9 (infraestruturas) ou o 15 (ecosistemas terrestres).

O IGE recolle os seguintes indicadores relacionados con este ODS, en concreto coas metas 11.1, 11.5 e 11.6.

Cadro 72. Indicadores relacionados co ODS 11.

Meta 11.1. De aquí a 2030, asegurar o acceso de todas as persoas a vivendas e servizos básicos adecuados, seguros e alcanzables e mellorar os barrios marxinais										
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Proporción de persoas que viven en fogares con determinadas deficiencias na vivenda	Galicia España	Porcentaxe	30,5 15,2	.. 15,9	.. 11,5	.. 15,9	.. 14,7	24,3 19,7	...	...
Meta 11.5. De aquí a 2030, reducir significativamente o número de mortes causadas polos desastres, incluídos os relacionados coa auga, e de persoas afectadas por eles, e reducir considerablemente as perdas económicas directas provocadas polos desastres en comparación co produto interno bruto mundial, e facer especial fincapé na protección dos pobres e as persoas en situacións de vulnerabilidade										
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Número de persoas mortas directamente atribuído a desastres por cada 100.000 habitantes	Galicia España	Tanto por 100.000	0,1 0,2	0,2 0,1	0,0 0,1	0,2 0,2	.. 0,2	.. 0,1	...	...
Meta 11.6. De aquí a 2030, reducir o impacto ambiental negativo per cápita das cidades, incluso prestando especial atención á calidade do aire e a xestión dos refugallo municipais e doutro tipo										
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
Resíduos urbanos recollidos per cápita	Galicia España	Kilogramos	419,4 466,4	409,4 471,0	413,9 483,9	421,7 485,9	435,46 483,7		...	...

Fonte: IGE

Como se pode observar no cadro anterior, no ano 2020 en Galicia un 20% da poboación vive en fogares con deficiencias na vivenda, case 5 puntos porcentuais da media española, aínda que esta porcentaxe é notablemente inferior á de 2015 (case un 31%).

Con respecto á meta 11.5, as mortes atribuídas a desastres en Galicia supoñen unha porcentaxe moi baixa, sen cambios nos últimos anos. Esta meta concreta está estreitamente relacionada coa seguridade da cidadanía á que se refire a meta 16.1 de redución de todas as formas de violencia e as correspondentes taxas de mortalidade e coa meta 13.1 relativo á resiliencia e capacidade de adaptación aos desastres naturais e causados polo clima. Dada a interrelación que existe, e para tratar de esclarecer a contribución a un ODS, a vinculación realizouse tendo en conta o seguinte criterio:

- todos aqueles proxectos que teñen por obxecto a prevención de desastres especificamente naturais (fundamentalmente incendios e inundacións), teñen unha vinculación directa ao ODS 13.1 e contribúen de xeito secundario ao ODS 11.5
- o resto de proxectos destinados á protección civil da cidadanía vincúlanse directamente ao ODS 16.

Con respecto á meta 11.6, relativo á redución do impacto ambiental das cidades, o indicador tomado como referencia é os quilogramos de residuos urbanos que se recollen per cápita, sen embargo, é importante matizar que o relativo á economía circular e a reciclaxe de residuos están tamén vinculados ao ODS 12, polo que a maior parte das actuacións vinculadas cos residuos terían máis implicación no mesmo.

Os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 destinan ao ODS 11 un total de 363,6 millóns de euros, cifra un 24% superior á do ano anterior.

Cadro 73. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 11.

Dimensión medioambiental	2023	% sobre o total	2022	% Var.
6. Auga limpa e saneamento	67.757.703	6,1%	68.710.442	-1%
7. Enerxía asequible e sustentable	182.645.930	16,5%	100.192.174	82%
11. Cidades e comunidades sustentables	363.608.625	32,8%	292.393.232	24%
12. Produción e consumo responsables	46.357.353	4,2%	36.658.504	26%
13. Acción polo clima	222.290.247	20,1%	195.947.214	13%
14. Vida submarina	97.231.076	8,8%	94.115.304	3%
15. Vida dos ecosistemas terrestres	128.552.024	11,6%	189.022.170	-32%
Total	1.108.442.958		977.039.040	13%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 74 . Programas de gasto relacionados co ODS 11.

Programa de gasto	Orzamento 2023
121A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE ADMINISTRACIÓN XERAL	3.498.913
141A - ADMINISTRACIÓN LOCAL	3.073.000
312D - PROGRAMA DE ATENCIÓN Á DEPENDENCIA	2.827.230
421A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE EDUCACIÓN	-
422A - EDUCACIÓN INFANTIL, PRIMARIA E ESO	2.000.000
422E - ENSINANZAS ARTÍSTICAS	-
423A - SERVIZOS E AXUDAS COMPLEMENTARIAS DA ENSINANZA	73.631.271
433A - PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DO PATRIMONIO HISTÓRICO, ARTÍSTICO ECULTURAL	6.478.931
451A - FOMENTO DA REHABILITACIÓN E DA CALIDADE DA VIVENDA	55.384.654
451B - ACCESO Á VIVENDA	46.196.655
511A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE TERRITORIO E INFRAESTRUTURAS	12.442.328
512A - ORDENACIÓN E INSPECCIÓN DO TRANSPORTE	50.593.503
512B - CONSTRUCCIÓN, CONSERVACIÓN E EXPLOTACIÓN DE ESTRADAS	21.184.791
521A - URBANISMO	18.091.790
541E - COÑECIMENTO DO MEDIO AMBIENTE E FOMENTO DA SUSTENTABILIDADE	2.000.000
551A - INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS NO MEDIO RURAL	2.120.000
711A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DO MEDIO RURAL	2.300.000
712A - FIXACIÓN DE POBOACIÓN NO MEDIO RURAL	51.644.294
713C - IMPLANTACIÓN DE SISTEMAS PRODUTIVOS AGRARIOS SUSTENTABLES	785.047
721A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE POLÍTICAS PESQUEIRAS	64.218
733A - EFICIENCIA ENERXÉTICA E ENERXÍAS RENOVABLES	9.292.000
Total xeral	363.608.625

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa mobilidade e a vivenda.

No primeiro caso as actuacións se concentran non só nos programas de gasto 512A e 733A senón tamén no 312D e 312E onde se atopa recollida a actividade do Servizo Galego de apoio á mobilidade persoal (27) (por un importe superior ós 14 millóns de euros), e no 423A, que recolle o transporte escolar (máis de 70 millóns de euros). Residualmente, tamén se recollen partidas coa finalidade de promover unha mobilidade sustentable (no marco do mecanismo de recuperación e resiliencia) no ámbito da admi-

27

O Servizo Galego de Apoio á Mobilidade Persoal é un servizo de transporte adaptado, programado e non urxente, para traslados puntuais, que ten como finalidade facilitar a mobilidade das persoas que se encontran en situación de discapacidade e/ou dependencia e imposibilidade de utilización de transporte público colectivo e favorecer o seu acceso, en condicións de igualdade efectiva, aos servizos e recursos que faciliten a promoción da súa autonomía persoal, así como a súa participación no contorno habitual.

nistración, o medio rural e pesca, polo que están polo tanto presentes os programas de gasto 571A, 721A e 712A

No que respecta á vivenda, as actuacións encamiñadas a garantir a todos os galegos unha vivenda segura e adecuada están recollidas nos programas de gasto 451A e B fundamentalmente, programas que contribúen ao ODS 11 en 54,7 millóns máis que no exercicio anterior. Polo tanto, o incremento da contribución dos orzamentos de 2023 ao ODS 11 ten que ver fundamentalmente no eido da vivenda.

Xunto coa mobilidade e a vivenda, tamén cabe mencionar que neste ODS se encadra, como xa se comentou ao abordar as metas, as actuacións relacionadas coa protección do patrimonio cultural e natural e *a actividade de fixación da poboación no rural* (case 51,6 millóns de euros, 10,4 millóns máis que no exercicio anterior)

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 11 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 11 como obxectivo secundario).

Cadro 75. Índice de esforzo orzamentario do ODS 11.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda	78,3%	9,5%	87,8%
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade			
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono	10,7%		10,7%
	PA.2.02 Mobilidade sustentable	98,9%		98,9%
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais	0,9%	9,8%	10,7%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas			
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible			
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede	10,5%	0,7%	11,2%
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	8,9%	4,4%	13,2%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade	2,8%		2,78%
	PA.4.02 Integración social	0,3%	0,0%	0,3%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega	5,5%		5,5%
	PA.4.04 Cohesión territorial	29,4%	1,8%	31,2%
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Como era de esperar tras o análise dos programas de gasto implicados, o esforzo concéntrase na PA 2.02 de mobilidade sustentable, a PA 1.03 de acceso á vivenda, e por orde de importancia, en termos de contribución, no terceiro lugar está a PA 4.04 relacionada coa fixación da poboación no medio rural e a actividade cultural.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 11 sería a seguinte:

Cadro 76. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 11, contribución directa e secundaria

ODS principal		ODS secundario	
PA.1.03	101.581.309	PA.1.03	12.363.535
PA.2.01	9.292.000	PA.2.03	21.595.574
PA.2.02	56.805.665	PA.3.04	2.040.006
PA.2.03	2.000.000	PA.3.05	28.235.836
PA.3.04	30.978.088	PA.4.02	162.149
PA.3.05	56.849.341	PA.4.04	1.285.050
PA.4.01	75.631.271	Total xeral	65.682.150
PA.4.02	2.827.230		
PA.4.03	6.478.931		
PA.4.04	21.164.790		
Total xeral	363.608.625		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

A contribución total acadaría os case 429,3 millóns de euros.

ODS 12. Garantir modalidades de consumo e produción sustentables

O consumo e a produción mundiais dependen do uso do medio natural e dos recursos dunha maneira que continúa tendo efectos destrutivos sobre o planeta.

O progreso económico e social conseguido durante o último século estivo acompañado dunha degradación ambiental que está a poñer en perigo os mesmos sistemas dos que depende o noso desenvolvemento.

A pandemia da COVID-19 ofrece aos países a oportunidade de elaborar plans de recuperación que revertan as tendencias actuais e cambien os nosos patróns de consumo e produción cara a un futuro máis sostible.

O consumo e a produción sostibles consisten en facer máis e mellor con menos. Tamén se trata de desvincular o crecemento económico da degradación ambiental, aumentar a eficiencia de recursos e promover estilos de vida sostibles. O consumo e a produción sostibles tamén poden contribuír de maneira substancial á mitigación da pobreza e á transición cara a economías verdes e con baixas emisións de carbono.(28)

Dentro do ODS 12, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 77. Obxectivos específicos do ODS 12.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
12.1	Aplicar o Marco Decenal de Programas sobre Modalidades de Consumo e Produción sustentables, coa participación de todos os países e baixo o liderado dos países desenvolvidos, @teniendo en cuenta o grao de desenvolvemento e as capacidades dos países en desenvolvemento
12.2	De aquí a 2030, lograr a xestión sustentable e o uso eficiente dos recursos naturais
12.3	De aquí a 2030, reducir á meta de o desperdicio de alimentos per cápita mundial na venda polo miúdo e a nivel dos consumidores e reducir as perdas de alimentos nas cadeas de produción e subministración, incluídas as perdas posteriores á colleita
12.4	De aquí a 2020, lograr a xestión ecoloxicamente racional dos produtos químicos e de todos os refugallos ao longo do seu ciclo de vida, de conformidade cos marcos internacionais convidos, e reducir significativamente a súa liberación á atmosfera, a auga e o chan a fin de minimizar os seus efectos adversos na saúde humana e o medio ambiente
12.5	De aquí a 2030, reducir considerablemente a xeración de refugallos mediante actividades de prevención, redución, reciclado e reutilización
12.6	Alentar ás empresas, en especial as grandes empresas e as empresas transnacionais, a que adopten prácticas sustentables e incorporen información sobre a sustentabilidade no seu ciclo de presentación de informes
12.7	Promover prácticas de adquisición pública que sexan sustentables, de conformidade coas políticas e prioridades nacionais
12.8	De aquí a 2030, asegurar que as persoas de todo o mundo teñan a información e os coñecementos pertinentes para o desenvolvemento sustentable e os estilos de vida en harmonía coa natureza
12.a	Axudar aos países en desenvolvemento a fortalecer a súa capacidade científica e tecnolóxica para avanzar cara a modalidades de consumo e produción máis sustentables
12.b	Elaborar e aplicar instrumentos para vixiar os efectos no desenvolvemento sustentable, a fin de lograr un turismo sustentable que cre postos de traballo e promova a cultura e os produtos locais
12.c	Racionalizar os subsidios ineficientes aos combustíbles fósiles que fomentan o consumo antieconómico eliminando as distorsións do mercado, de acordo coas circunstancias nacionais, mesmo mediante a reestruturación dos sistemas tributarios e a eliminación gradual dos subsidios prexudiciais, cando existan, para reflectir o seu impacto ambiental, tendo plenamente en conta as necesidades e condicións específicas dos países en desenvolvemento e

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Moitos dos indicadores de referencia da Axenda 2030 para avaliar a consecución das metas deste ODS non están dispoñibles na actualidade para Galicia.

Entre os datos dispoñibles podemos mencionar a xeración de residuos industriais perigosos por VAB Sector Industrial (2016) situada en 15,88 kg/1000 € (cifra reducida en case un 8% dende 2010). Por outra banda, os residuos perigosos tratados mediante eliminación en entulleira (ano 2016) foi de case o 43%.

Cadro 78. Indicadores relacionados co ODS 12.

Meta 12.5. De aquí a 2030, reducir considerablemente a xeración de refugallo mediante actividades de prevención, redución, reciclado e reutilización	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Proporción de residuos municipais reciclados en relación ao total de residuos municipais xerados e tratados	Galia España	Porcentaxe	19,1 30,5	19,8 33,9	19,1 36,1	19,7 35,0	21,4 38,0	..	...

Fonte: IGE

Con respecto á reciclaxe, a proporción de residuos municipais reciclados aumentou con respecto a 2015 pero de forma moi pouco significativa, sendo a proporción moi inferior á media nacional. Este dato pon de manifesto o principal reto que ten Galicia neste ámbito da economía circular.

Os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 destinan a este ODS 46,4 millóns de euros, un 26% máis que no exercicio anterior.

Cadro 79. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 12

Dimensión medioambiental	2023	% sobre o total	2022	% Var.
6. Auga limpa e saneamento	67.757.703	6,1%	68.710.442	-1%
7. Enerxía asequible e sustentable	182.645.930	16,5%	100.192.174	82%
11. Cidades e comunidades sustentables	363.608.625	32,8%	292.393.232	24%
12. Produción e consumo responsables	46.357.353	4,2%	36.658.504	26%
13. Acción polo clima	222.290.247	20,1%	195.947.214	13%
14. Vida submarina	97.231.076	8,8%	94.115.304	3%
15. Vida dos ecosistemas terrestres	128.552.024	11,6%	189.022.170	-32%
Total	1.108.442.958		977.039.040	13%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O programa de gasto onde se concentran as actuacións para a consecución deste ODS é o 541D de Control ambiental e xestión de residuos.

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa xestión de residuos, fundamentalmente recollida e reciclaxe. Dos 46,4 millóns, 14,6 destinaranse á creación de novas plantas de bioresiduos e consolidación das plantas de transferencia existentes.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, o esforzo concéntrase na PA 2.04, pero como podemos observar na táboa, o emprego de recursos orzamentarios para a consecución deste ODS non chega ao 23,5%. A razón é que esta prioridade de actuación contribúe en maior medida a outros ODS medioambientais (6,13 e 15), sobre todo, ao que ten que ver coa auga limpa e saneamento.

Cadro 80. Índice de esforzo orzamentario do ODS 12.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade			
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais	2,6%		2,6%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga	23,5%		23,5%
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas			
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible			
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	0,4%		0,4%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social			
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial			
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Ao tratarse dunha temática tan específica, as actuacións vinculadas a este ODS están practicamente todas recollidas na PA 2.04 pero hai actuacións tamén relacionadas con este ODS na PA 3.05 do sector agrario, ao destinarse algo máis de 2 millóns de euros á xestión dos subprodutos da gandería.

Cadro 81. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 12, contribución directa.

ODS principal	
PA.2.03	5.834.297
PA.2.04	38.108.400
PA.3.05	2.414.656
Total xeral	46.357.353

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

ODS 13. Adoptar medidas urgentes para combatir el cambio climático y sus efectos

O cambio climático está a afectar a todos os países de todos os continentes. Está a alterar as economías nacionais e afectando a distintas vidas. Os sistemas meteorolóxicos están a cambiar, os niveis do mar están a subir e os fenómenos meteorolóxicos son cada vez máis extremos.

A pesar de que se estima que as emisións de gases de efecto invernadoiro caian ao redor dun 6 % en 2020 debido ás restricións de movemento e as recesións económicas derivadas da pandemia da COVID-19, esta mellora é só temporal. É necesario tomar medidas urgentes para abordar tanto a pandemia como a emerxencia climática co fin de salvar vidas e medios de subsistencia (29).

Dentro do ODS 13, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 82. Obxectivos específicos do ODS 13.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
13.1	Fortalecer a resiliencia e a capacidade de adaptación aos riscos relacionados co clima e os desastres naturais en todos os países
13.2	Incorporar medidas relativas ao cambio climático nas políticas, estratexias e plans nacionais
13.3	Mellorar a educación, a sensibilización e a capacidade humana e institucional respecto da mitigación do cambio climático, a adaptación a el, a redución dos seus efectos e a alerta temperá
13.a	Cumprir o compromiso dos países desenvolvidos que son partes na Convención Marco das Nacións Unidas sobre o Cambio Climático de lograr para o ano 2020 o obxectivo de mobilizar conxuntamente 100.000 millóns de dólares anuais procedentes de todas as fontes a fin de atender as necesidades dos países en desenvolvemento respecto da adopción de medidas concretas de mitigación e a transparencia da súa aplicación, e poñer en pleno
13.b	Promover mecanismos para aumentar a capacidade para a planificación e xestión eficaces en relación co cambio climático nos países menos adelantados e os pequenos Estados insulares en desenvolvemento, facendo particular fincapé nas mulleres, os mozos e as comunidades locais e marxinadas

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

En Galicia no ano 2018 o número de incidencias atendidas en eventos meteorolóxicos extremos (alerta vermella) e importantes (alerta laranxa) foi dun total de 5.496.

O número de leis e /ou regulacións feitas para a xestión do risco por desastres (ata xuño 2018) é de 23 e a proporción de gobernos locais que adoptan e aplican estratexias

locais de redución do risco de desastres en consonancia coas estratexias nacionais de redución do risco de desastres (ata xuño 2018) é do 24,24%.

Con respecto ás emisións, o seguinte cadro amosa a evolución ata 2019, último ano con datos dispoñibles.

Cadro 83. Indicadores relacionados co ODS 13.

Meta 13.2. Incorporar medidas relativas ao cambio climático nas políticas, estratexias e plans nacionais	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Emisións totais de gases de efecto invernadoiro das unidades residentes por unidade de PIB	Galicia	kilogramos	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	..
	Es paña	por euro	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	..
Emisións totais de gases de efecto invernadoiro das unidades residentes per cápita	Galicia	Toneladas	11,2	10,7	11,5	11,3	8,5	..
	Es paña		7,5	7,2	7,5	7,3	6,9	..

Fonte: IGE

Os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 destinan á consecución deste ODS case 222,3 millóns de euros que supón un 20,1% do total do orzamento destinado á dimensión medioambiental, e cun incremento do 26% con respecto ao ano anterior.

Cadro 84. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 13

Dimensión medioambiental	2023	% sobre o total	2022	% Var.
6. Auga limpa e saneamento	67.757.703	6,1%	68.710.442	-1%
7. Enerxía asequible e sustentable	182.645.930	16,5%	100.192.174	82%
11. Cidades e comunidades sustentables	363.608.625	32,8%	292.393.232	24%
12. Produción e consumo responsables	46.357.353	4,2%	36.658.504	26%
13. Acción polo clima	222.290.247	20,1%	195.947.214	13%
14. Vida submarina	97.231.076	8,8%	94.115.304	3%
15. Vida dos ecosistemas terrestres	128.552.024	11,6%	189.022.170	-32%
Total	1.108.442.958		977.039.040	13%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O principal aumento derívase de que

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 85. Programas de gasto relacionados co ODS 13.

Programa de gasto	Orzamento 2023
141A - ADMINISTRACIÓN LOCAL	1.630.000
212A - PROTECCIÓN CIVIL E SEGURIDADE DA COMUNIDADE AUTÓNOMA	10.129.574
541D - CONTROL AMBIENTAL E XESTIÓN DE RESIDUOS	12.286.282
541E - COÑECEMENTO DO MEDIO AMBIENTE E FOMENTO DA SUSTENTABILIDADE	288.870
551A - INFRAESTRUTURAS E EQUIPAMENTOS NO MEDIO RURAL	6.105.000
551B - ACCIÓNS PREVENTIVAS E INFRAESTRUTURA FORESTAL	160.470.685
711A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DO MEDIO RURAL	2.364.000
712B - MODERNIZACIÓN E DIVERSIFICACIÓN DO TECIDO PRODUTIVO RURAL	780.000
713B - ORDENACIÓN DAS PRODUCCIÓNS FORESTAIS	28.235.836
Total xeral	222.290.247

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa resiliencia e capacidade de adaptación aos riscos e catástrofes naturais (sobre todo no ámbito

forestal, ao que se dedican case 160,4 millóns de euros), recollidos tanto nos programas 551B, 212A e 713B. E o importante aumento do orzamento vinculado a este ODS ten que ver co incremento do programa 551B - ACCIÓNS PREVENTIVAS E INFRAESTRUTURA FORESTAL (pasando dos 136 aos 160 millóns de euros).

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 13 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 13 como obxectivo secundario).

Cadro 86. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 13

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade		0,0%	0,0%
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono		43,4%	43,4%
	PA.2.02 Mobilidade sustentable		34,2%	34,2%
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais	83,7%		83,7%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga	0,4%		0,4%
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas		0,2%	0,19%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible			
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento		0,5%	0,5%
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede		3,2%	3,2%
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	5,5%	0,0%	5,5%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade		2,75%	2,75%
	PA.4.02 Integración social		0,4%	0,4%
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial	2,3%		2,3%
5	PA.5.01 Administración eficiente		0,4%	0,4%
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables		0,6%	0,6%
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

A PA onde se concentra o maior esforzo é a 2.03, por ser a prioridade onde se sitúa o programa de gasto 551B de accións preventivas e actividade forestal, que como xa se comentou na páxina anterior, é o programa de maior importe.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 13 sería a seguinte:

Cadro 87. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 13, contribución directa e secundaria.

ODS principal		ODS secundario	
PA.2.03	184.928.300	PA.1.04	660.680
PA.2.04	611.111	PA.2.01	37.570.668
PA.3.05	35.120.836	PA.2.02	19.620.184
PA.4.04	1.630.000	PA.3.01	533.333
Total xeral	222.290.247	PA.3.03	1.000.000
		PA.3.04	9.399.752
		PA.3.05	234.391
		PA.4.01	71.278.957
		PA.4.02	3.377.068
		PA.5.01	1.148.795
		PA.5.02	1.108.078
		Total xeral	145.931.906

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

A contribución total estaría por riba dos 368 millóns de euros.

ODS 14. Conservar e utilizar sustentablemente os océanos, os mares e os recursos mariños para o desenvolvemento sustentable

Na actualidade, existe unha deterioración continua das augas costeiras debido á contaminación e á acidificación dos océanos que está a ter un efecto adverso sobre o funcionamento dos ecosistemas e a biodiversidade. Así mesmo, tamén está a ter un impacto prexudicial sobre as pesqueiras de pequena escala.

Protexer os océanos debe seguir sendo unha prioridade. A biodiversidade mariña é vital para a saúde das persoas e do planeta. As áreas mariñas protexidas deben ser xestionadas de maneira efectiva, do mesmo xeito que os seus recursos, e débense poñer en marcha regulamentos que reduzan a sobrepesca, a contaminación mariña e a acidificación dos océanos (30).

Dentro do ODS 14, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 88. Obxectivos específicos ODS 14.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
14.1	De aquí a 2025, previr e reducir significativamente a contaminación mariña de todo tipo, en particular a producida por actividades realizadas en terra, incluídos os detritos mariños e a polución por nutrientes
14.2	De aquí a 2020, xestionar e protexer sustentablemente os ecosistemas mariños e costeiros para evitar efectos adversos importantes, incluso fortalecendo o seu resiliencia, e adoptar medidas para restauralos a fin de restablecer a saúde e a produtividade dos océanos
14.3	Minimizar e abordar os efectos da acidificación dos océanos, mesmo mediante unha maior cooperación científica a todos os niveis
14.4	De aquí a 2020, regulamentar eficazmente a explotación pesqueira e poñer fin á pesca excesiva, a pesca ilegal, non declarada e non regulamentada e as prácticas pesqueiras destrutivas, e aplicar plans de xestión con fundamento científico a fin de restablecer as poboacións de peixes no prazo máis breve posible, polo menos alcanzando niveis que poidan producir o máximo rendemento sustentable de acordo coas súas características biolóxicas
14.5	De aquí a 2020, conservar polo menos o 10% das zonas costeiras e mariñas, de conformidade coas leis nacionais e o dereito internacional e sobre a base da mellor información científica dispoñible
14.6	De aquí a 2020, prohibir certas formas de subvencións á pesca que contribúen á sobrecapacidade e a pesca excesiva, eliminar as subvencións que contribúen á pesca ilegal, non declarada e non regulamentada e absterse de introducir novas subvencións deses índole, recoñecendo que a negociación sobre as subvencións á pesca no marco da Organización Mundial do Comercio debe incluír un trato especial e diferenciado, apropiado e efectivo para os
14.7	De aquí a 2030, aumentar os beneficios económicos que os pequenos Estados insulares en desenvolvemento e os países menos adiantados obteñen do uso sustentable dos recursos mariños, en particular mediante a xestión sustentable da pesca, a acuicultura e o turismo
14.a	Aumentar os coñecementos científicos, desenvolver a capacidade de investigación e transferir tecnoloxía mariña, tendo en conta os Criterios e Directrices para a Transferencia de Tecnoloxía Mariña da Comisión Oceanográfica Intergobernamental, a fin de mellorar a saúde dos océanos e potenciar a contribución da biodiversidade mariña ao desenvolvemento dos países en desenvolvemento, en particular os pequenos Estados insulares en desenvolvemento e os países menos adiantados
14.b	Facilitar o acceso dos pescadores artesanais aos recursos mariños e os mercados
14.c	Mellorar a conservación e o uso sustentable dos océanos e os seus recursos aplicando o dereito internacional reflectido na Convención das Nacións Unidas sobre o Dereito do Mar, que constitúe o marco xurídico para a conservación e a utilización sustentable dos océanos e os seus recursos, como se lembra no parágrafo 158 do documento "O futuro que queremos"

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

En Galicia, (segundo o informe do ano 2012), o 100 % das zonas mariñas teñen cualificación de "Bo Estado Ambiental" con respecto á Eutrofización

A proporción de poboacións avaliadas na Zona Atlántico Nororiental que se pescan dentro do principio do Rendemento Máximo Sustentable (2017) foi do 69%, cun aumento de case o 33% con respecto a 2004. A presión pesqueira diminuíu un 37,5% dende 2004 (2004-2017).

Tendo en conta o contexto actual os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 destinan ao ODS 14 97,2 millóns de euros.

Cadro 89. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 14.

Dimensión medioambiental	2023	% sobre o total	2022	% Var.
6. Auga limpa e saneamento	67.757.703	6,1%	68.710.442	-1%
7. Enerxía asequible e sustentable	182.645.930	16,5%	100.192.174	82%
11. Cidades e comunidades sustentables	363.608.625	32,8%	292.393.232	24%
12. Produción e consumo responsables	46.357.353	4,2%	36.658.504	26%
13. Acción polo clima	222.290.247	20,1%	195.947.214	13%
14. Vida submarina	97.231.076	8,8%	94.115.304	3%
15. Vida dos ecosistemas terrestres	128.552.024	11,6%	189.022.170	-32%
Total	1.108.442.958		977.039.040	13%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 90. Programas de gasto relacionados co ODS 14.

Programa de gasto	Orzamento 2023
513A - CONSTRUCCIÓN, CONSERVACIÓN E EXPLOTACIÓN PORTUARIA	6.000.000
541B - CONSERVACIÓN DA BIODIVERSIDADE E POSTA EN VALOR DO MEDIO NATURAL	7.455.296
541C - PROTECCIÓN, CONTROL TÉCNICO-SANITARIO DOS PRODUTOS DO MAR, MELLORA DO MEDIO NATURAL	29.911.711
541E - COÑECEMENTO DO MEDIO AMBIENTE E FOMENTO DA SUSTENTABILIDADE	865.510
561A - PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA	4.655.495
621A - ADMINISTRACIÓN FINANCEIRA, TRIBUTARIA, PATRIMONIAL E DE CONTROL.	5.000.000
721A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE POLÍTICAS PESQUEIRAS	9.336.001
722A - PROMOCIÓN SOCIAL E DIVULGACIÓN DA TECNOLOXÍA PESQUEIRA.	2.445.655
723A - COMPETITIV. E MELLORA DA CALIDADE DA PROD. PESQUEIRA E DA ACUICULTURA	5.285.727
723B - REGULACIÓN DAS PRODUCCIÓN E DOS MERCADOS DA PESCA	15.230.000
723C - DESENVOLVEMENTO SOSTIBLE DAS ZOAS DE PESCA	11.045.681
Total xeral	97.231.076

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa protección do medio mariño e os produtos do mar e a regulación da pesca, recollido fundamentalmente nos programas 541C e 723B e C. No programa 561A recóllense os proxectos vinculados coa consecución da meta 14.a relativa á investigación mariña, por 4,7 millóns de euros (é o único caso xunto coa investigación en fármacos onde a actividade de investigación non está recollida no ODS 9).

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 14 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 14 como obxectivo secundario).

Cadro 91. Índice de esforzo orzamentario do ODS 14.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade			
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais			
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga	4,6%		4,6%
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	1,69%		1,69%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible			
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede	2,0%		2,0%
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	11,4%	11,2%	22,6%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social			
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial	1,2%		1,2%
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables	2,5%		2,5%
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O esforzo concéntrase na prioridade de gasto 3.05, onde se atopa toda a actividade da pesca. De xeito residual, a innovación no ámbito mariño recóllese na PA 3.01 e o relativo aos Portos de Galicia na PA 3.04. Cómpre mencionar que na PA 5.02 está recollido o proxecto de desenvolvemento dos ámbitos autonómicos do Campus do Mar en Vigo, por 5 millóns de euros, o que explicaría a contribución a este ODS.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 14 sería a seguinte:

Cadro 92. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 14, contribución directa e secundaria

ODS principal		ODS secundario	
PA.2.04	7.455.296	PA.3.05	72.177.206
PA.3.01	4.655.495	Total xeral	72.177.206
PA.3.04	6.000.000		
PA.3.05	73.254.775		
PA.5.02	5.000.000		
PA.4.04	865.510		
Total xeral	97.231.076		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Se temos en conta o total, a contribución superaría os 169 millóns de euros.

ODS 15. Protexer, restablecer e promover o uso sustentable dos ecosistemas terrestres, xestionar sustentablementee os bosques, loitar contra a desertificación, deter e investir a degradación das terras e deter a perda de biodiversidade

O brote da COVID-19 resalta a necesidade de abordar as ameazas ás que se enfrontan as especies silvestres e os ecosistemas.

En 2016, o Programa das Nacións Unidas para o Medio Ambiente (PNUMA) alertou de que un aumento mundial das epidemias zoonóticas era motivo de preocupación. En concreto, sinalou que o 75 % de todas as enfermidades infecciosas novas en humanos son zoonóticas e que ditas enfermidades están estreitamente relacionadas coa saúde dos ecosistemas (31).

Dentro do ODS 15, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 93. Obxectivos específicos do ODS 15.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
15.1	De aquí a 2020, asegurar a conservación, o restablecemento e o uso sustentable dos ecosistemas terrestres e os ecosistemas interiores de auga doce e os seus servizos, en particular os bosques, os humidaís, as montañas e as zonas áridas, en consonancia coas obrigacións contraídas en virtude de acordos internacionais
15.2	De aquí a 2020, promover a posta en práctica da xestión sustentable de todos os tipos de bosques, deter a deforestación, recuperar os bosques degradados e aumentar considerablemente a forestación e a reforestación a nivel mundial
15.3	De aquí a 2030, loitar contra a desertificación, rehabilitar as terras e os chans degradados, incluídas as terras afectadas pola desertificación, a seca e as inundacións, e procurar lograr un mundo con efecto neutro na degradación das terras
15.4	De aquí a 2030, asegurar a conservación dos ecosistemas montañosos, incluída a súa diversidade biolóxica, a fin de mellorar a súa capacidade de proporcionar beneficios esenciais para o desenvolvemento sustentable
15.5	Adoptar medidas urxentes e significativas para reducir a degradación dos hábitats naturais, deter a perda de biodiversidade e, de aquí a 2020, protexer as especies ameazadas e evitar a súa extinción
15.6	Promover a participación xusta e equitativa nos beneficios derivados da utilización dos recursos xenéticos e promover o acceso adecuado a eses recursos, segundo o convindo internacionalmente
15.7	Adoptar medidas urxentes para poñer fin á caza furtiva e o tráfico de especies protexidas de flora e fauna e abordar tanto a demanda como a oferta de produtos ilegais de flora e fauna silvestres
15.8	De aquí a 2020, adoptar medidas para previr a introdución de especies exóticas invasoras e reducir significativamente os seus efectos nos ecosistemas terrestres e acuáticos e controlar ou erradicar as especies prioritarias
15.9	De aquí a 2020, integrar os valores dos ecosistemas e a biodiversidade na planificación, os procesos de desenvolvemento, as estratexias de redución da pobreza e a contabilidade nacionais e locais
15.a	Mobilizar e aumentar significativamente os recursos financeiros procedentes de todas as fontes para conservar e utilizar de forma sustentable a biodiversidade e os ecosistemas
15.b	Mobilizar recursos considerables de todas as fontes e a todos os niveis para financiar a xestión forestal sustentable e proporcionar incentivos adecuados aos países en desenvolvemento para que promovan dita xestión, en particular con miras á conservación e a reforestación
15.c	Aumentar o apoio mundial á loita contra a caza furtiva e o tráfico de especies protexidas, incluído aumentando a capacidade das comunidades locais para perseguir oportunidades de subsistencia sustentables

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

En Galicia, a superficie afectada por erosión (procesos erosivos medios e altos) en 2016 era do 25,67%. Por outra banda, a superficie montañosa sobre o total de Superficie terrestre Protexida era do 75,8% en 2017.

Con respecto as especies en extinción, en 2017 o total Especies en perigo de extinción era de 75 mentres que o total de Especies Vulnerables para o mesmo ano era de 126. En termos relativos, as especies ameazadas con instrumento de planificación aprobado eran, en 2017, dera do 2%.

Os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 destinan 128,6 millóns de euros ao ODS 15.

Cadro 94. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 15

Dimensión medioambiental	2023	% sobre o total	2022	% Var.
6. Auga limpa e saneamento	67.757.703	6,1%	68.710.442	-1%
7. Enerxía asequible e sustentable	182.645.930	16,5%	100.192.174	82%
11. Cidades e comunidades sustentables	363.608.625	32,8%	292.393.232	24%
12. Produción e consumo responsables	46.357.353	4,2%	36.658.504	26%
13. Acción polo clima	222.290.247	20,1%	195.947.214	13%
14. Vida submarina	97.231.076	8,8%	94.115.304	3%
15. Vida dos ecosistemas terrestres	128.552.024	11,6%	189.022.170	-32%
Total	1.108.442.958		977.039.040	13%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Cómpre lembrar que a diferenza co ano anterior estriba no **cambio de criterio ao considerar a sanidade animal e vexetal no ODS 2**, relativo á fame (e explicado neste ODS).

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 95. Programas de gasto relacionados co ODS 15

Programa de gasto	Orzamento 2023
141A - ADMINISTRACIÓN LOCAL	7.715.174
423A - SERVIZOS E AXUDAS COMPLEMENTARIAS DA ENSINANZA	-
541A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE MEDIO AMBIENTE	6.256.988
541B - CONSERVACIÓN DA BIODIVERSIDADE E POSTA EN VALOR DO MEDIO NATURAL	45.719.456
541D - CONTROL AMBIENTAL E XESTIÓN DE RESIDUOS	463.237
541E - COÑECIMENTO DO MEDIO AMBIENTE E FOMENTO DA SUSTENTABILIDADE	4.440.773
542A - PLANIFICACIÓN E XESTIÓN HIDROLÓXICA	-
561A - PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA	1.897.292
713B - ORDENACIÓN DAS PRODUCCIÓN FORESTAIS	58.482.817
713E - BENESTAR ANIMAL E SANIDADE VEXETAL	400.000
734A - FOMENTO DA MINARÍA	2.276.287
741A - APOIO Á MODERNIZACIÓN, INTERNACIONALIZACIÓN E MELLORA DA COMPETITIVIDADE, INNOVACIÓN E	900.000
Total xeral	128.552.024

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa sanidade vexetal (fundamentalmente pragas) e a ordenación forestal (tanto a produción coma a conservación e posta en valor, aínda que a silvicultura preventiva para aumentar a resiliencia fronte os incendios forestais está vinculada ao ODS 13 de acción contra o cambio climático).

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 15 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 15 como obxectivo secundario).

Cadro 96. Índice de esforzo orzamentario do ODS 15.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade			
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais	3,3%	68,0%	71,3%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga	28,5%		28,5%
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	0,69%		0,69%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible			
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento	1,5%		1,5%
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo	9,2%		9,2%
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social			
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial	15,5%		15,5%
5	PA.5.01 Administración eficiente			
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa			

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

As actuacións están concentradas nas PA 2.04 e 4.04. No primeiro do casos porque é nesta prioridade onde se recolle o relacionado coa protección dos ecosistemas terrestres, e no caso da PA 4.04 porque na mesma se inclúen proxectos relacionados coa paisaxe e unha ordenación sustentable co medio ambiente.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 15 sería a seguinte:

Cadro 97. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 15, contribución directa e secundaria

ODS principal		ODS secundario	
PA.2.03	7.254.075	PA.2.03	150.254.934
PA.2.04	46.182.693	Total xeral	150.254.934
PA.3.01	1.897.292		
PA.3.03	3.026.287		
PA.3.05	59.032.817		
PA.4.04	11.158.860		
Total xeral	128.552.024		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Se temos en conta o total, a contribución estaría preto dos 278,8 millóns de euros.

V.2.4. DIMENSIÓN INSTITUCIONAL.

Finalmente, neste grupo inclúense o seguintes dous obxectivos de desenvolvemento sustentable:

- ODS 16. Promover sociedades pacíficas e inclusivas para o desenvolvemento sustentable, facilitar o acceso á xustiza para todos e construír a todos nivelelos institucións eficaces e inclusivas que rendan contas

- ODS 17. Fortalecer os medios de implantación e revitalizar a Alianza Mundial para o Desenvolvemento sustentable

Cadro 98. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución da dimensión institucional.

Dimensión institucional	2023	% sobre o total	2022	% Var.
16. Paz, xustiza e institucións sólidas	225.270.251	94,3%	207.392.926	9%
17. Alianzas para cumprir os obxectivos	13.623.370	5,7%	12.829.825	6%
Total	238.893.621		220.222.751	8%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

O total orzamentado para os ODS pertencentes á dimensión institucional sitúase preto dos 239 millóns de euros, supoñendo un 2% do total dos orzamentos xerais para 2023.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario descrito no apartado de metodoloxía empregada, podemos observar as prioridades de actuación onde se concentran os maiores esforzos para acadar as metas específicas previstas nos ODS 16 e 17:

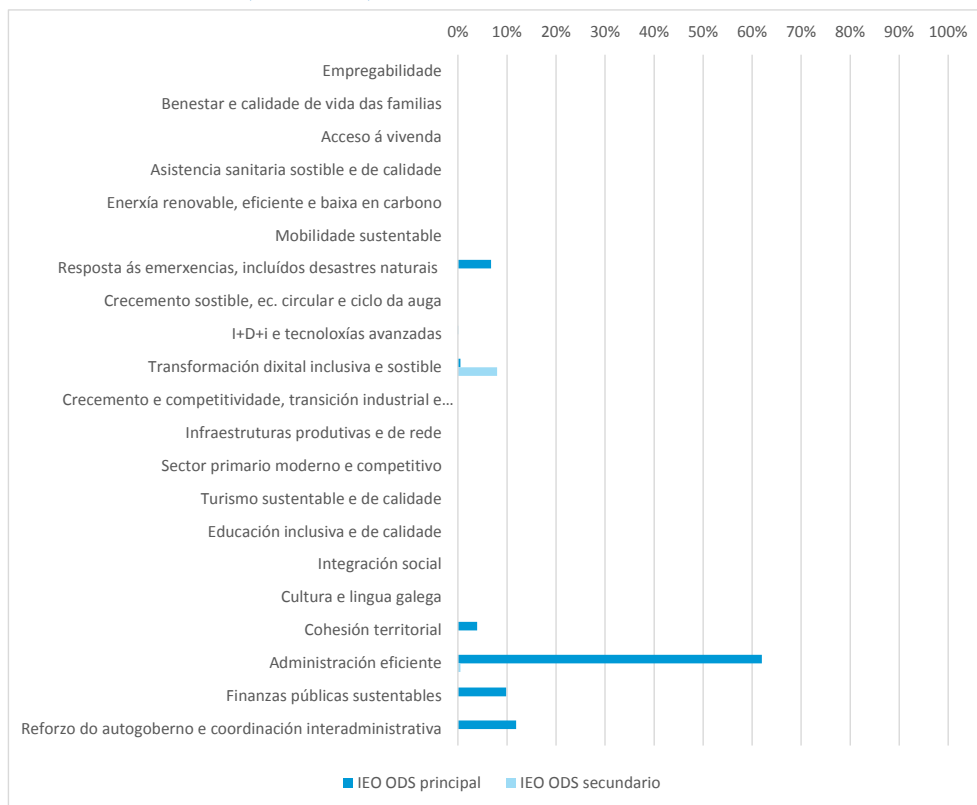
Cadro 99. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 16 e 17 por prioridade de actuación.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade			
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais	6,8%		6,8%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	0,0%		0,0%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible	0,5%	8,0%	8,5%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo			
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social			
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial	3,9%		3,9%
5	PA.5.01 Administración eficiente	62,0%	0,5%	62,5%
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables	9,8%		9,8%
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa	11,8%		11,8%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Son as prioridades de actuación relacionadas coas materias en cuestión (institucións e autogoberno, función pública e transparencia da administración) as que acaparan unha maior contía económica, sen embargo, hai que ter en conta que hai actuacións que teñen relación directa cos ODS 16 e 17 pero se atopan recollidas en PA propias da inclusión social ou da economía dixital. Isto último ten a súa xustificación en que a aplicación das TIC á Administración contribúe dunha maneira directa na eficacia e transparencia das institucións, unha das principais metas desta dimensión.

Gráfico 7. Índice de esforzo orzamentario do ODS 16 e 17 da dimensión institucional.

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Imos ver a continuación, con maior grao de detalle, cada un dos obxectivos de desenvolvemento sustentable recollidos nesta dimensión institucional.

ODS 16. Promover sociedades pacíficas e inclusivas para o desenvolvemento sustentable, facilitar o acceso á xustiza para todos e construír a todos nivelelos institucións eficaces e inclusivas que rendan contas

Os conflitos, a inseguridade, as institucións débiles e o acceso limitado á xustiza contiñúan supoñendo unha grave ameaza para o desenvolvemento sostible de todos os países.

En 2019, as Nacións Unidas rexistraron 357 asasinatos e 30 desaparicións forzadas de defensores dos dereitos humanos, xornalistas e sindicalistas en 47 países (32).

Dentro do ODS 16, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 100. Obxectivos específicos do ODS 16

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
16.1	Reducir significativamente todas as formas de violencia e as correspondentes taxas de mortalidade en todo o mundo
16.2	Poñer fin aos malos tratos, a explotación, trátas e todas as formas de violencia e tortura contra os nenos
16.3	Promover o estado de dereito nos planos nacional e internacional e garantir a igualdade de acceso á xustiza para todos
16.3	Promover o estado de dereito nos planos nacional e internacional e garantir a igualdade de acceso á xustiza para todos
16.4	De aquí a 2030, reducir significativamente as correntes financeiras e de armas ilícitas, fortalecer a recuperación e devolución dos activos roubados e loitar contra todas as formas de delincuencia organizada
16.5	Reducir considerablemente a corrupción e o suborno en todas as súas formas
16.6	Crear a todos nivelelos institucións eficaces e transparentes que rendan contas
16.7	Garantir a adopción en todos os niveis de decisións inclusivas, participativas e representativas que respondan as necesidades
16.8	Ampliar e fortalecer a participación dos países en desenvolvemento nas institucións de gobernanza mundial
16.9	De aquí a 2030, proporcionar acceso a unha identidade xurídica para todos, en particular mediante o rexistro de nacementos
16.10	Garantir o acceso público á información e protexer as liberdades fundamentais, de conformidade coas leis nacionais e os acordos internacionais
16.a	Fortalecer as institucións nacionais pertinentes, mesmo mediante a cooperación internacional, para crear a todos os niveis, particularmente nos países en desenvolvemento, a capacidade de previr a violencia e combater o terrorismo e a delincuencia
16.b	Promover e aplicar leis e políticas non discriminatorias en favor do desenvolvemento sustentable

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Con respecto a meta 16.1, os datos de Galicia e España son os seguintes:

Cadro 101. Indicadores relacionados co ODS 16.

Meta 16.1. Reducir significativamente todas as formas de violencia e as correspondentes taxas de mortalidade en todo o mundo			Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Proporción de persoas de 16 e máis anos que se sinten seguras ao camiñar soas na súa zona de residencia			Galicia España	Porcentaxe	..	..	..	..	74,4	..

Fonte: IGE

En Galicia, o número de homicidios dolosos/asasinatos no ano 2017 foi de 40, cunha importante diminución (en concreto dun 20%) no período 2010-2017. Por outra banda, o número de vítimas de violencia de xénero (con orde de protección ou medidas cautelares) en 2018 foi de 1.306, cun descenso de case un 4% con respecto a 2011.

O número de agresións a nenos de entre 0 e 17 anos en 2017 foi de 566, un 28% menos en relación a 2010.

Con respecto á transparencia da administración, o número de visitas realizadas ó Portal de Transparencia e Goberno Aberto da Xunta de Galicia e 2018 foi de 132.071, experimentando un notable aumento tendo en conta que no ano 2016 o número de visitas apenas chegaba a 66.000.

O número de concellos que se adhiren ó Portal de Transparencia local de Galicia aumentou un 83% en 2019 con respecto a 2015.

Os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 destinan á consecución do ODS 16 un total de 225,3 millóns de euros, aumentando un 9% con respecto ao exercicio anterior.

Cadro 102. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 16

Dimensión institucional	2023	% sobre o total	2022	% Var.
16. Paz, xustiza e institucións sólidas	225.270.251	94,3%	207.392.926	9%
17. Alianzas para cumprir os obxectivos	13.623.370	5,7%	12.829.825	6%
Total	238.893.621		220.222.751	8%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 103. Programas de gasto relacionados co ODS 16.

Programa de gasto	Orçamento 2023
111B - ACTIVIDADE LEXISLATIVA	10.915.693
111C - CONTROL EXTERNO DO SECTOR PÚBLICO	6.561.767
111D - ALTO ASESORAMENTO DA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA.	2.043.048
121A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE ADMINISTRACIÓN XERAL	3.133.489
121B - ASESORAMENTO E DEFENSA DOS INTERESES DA COMUNIDADE AUTÓNOMA	2.837.889
122A - AVALIACIÓN E CALIDADE DA ADMINISTRACIÓN PÚBLICA	1.749.268
122B - FORMACIÓN E PERFECCIONAMENTO DO PERSOAL DA ADMINISTRACIÓN DA C.A.	2.081.485
124A - DIRECCIÓN, MODERNIZACIÓN E XESTIÓN DA FUNCIÓN PÚBLICA	2.000.000
131A - ADMINISTRACIÓN DE XUSTIZA	147.687.375
141A - ADMINISTRACIÓN LOCAL	2.811.667
212A - PROTECCIÓN CIVIL E SEGURIDADE DA COMUNIDADE AUTÓNOMA	14.957.760
461A - COBERTURA INFORMATIVA E APOIO Á COMUNICACIÓN SOCIAL	3.483.302
581A - ELABORACIÓN E DIFUSIÓN ESTATÍSTICA	4.139.175
611A - DIRECCIÓN E SERVIZOS XERAIS DE FACENDA	12.213.682
612A - PLANIFICACIÓN, ELABORACIÓN DE ORZAMENTOS E COORDINACIÓN ECONÓMICA	7.186.320
621A - ADMINISTRACIÓN FINANCEIRA, TRIBUTARIA, PATRIMONIAL E DE CONTROL.	1.468.331
Total xeral	225.270.251

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coa administración de xustiza (131A) e a protección civil (212A). Como xa se adiantou, a protección civil que non ten que ver especificamente con desastres naturais (que se vinculan directamente ao ODS 13) estaría recollida neste obxectivo de desenvolvemento.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 16 como obxectivo principal) así coma aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 16 como obxectivo secundario).

Cadro 104. Índice de esforzo orzamentario do ODS 16

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade			
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais	6,8%		6,8%
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas			
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible	0,5%	8,0%	8,5%
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo			
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social			
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial	3,9%		3,9%
5	PA.5.01 Administración eficiente	61,1%	0,5%	61,6%
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables	9,8%		9,8%
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa	5,7%		5,7%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

As actuacións están concentradas, nas PAS e 5.01, 5.02 e 5.03 relacionadas coa actividade institucional en todas as súas variantes.

En termos monetarios, a contribución directa e indirecta do orzamento ao obxectivo 16 sería a seguinte:

Cadro 105. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 16, contribución directa.

ODS principal		ODS secundario	
PA.2.03	14.957.760	PA.3.02	17.363.330
PA.3.02	1.096.459	PA.5.01	1.441.539
PA.5.01	175.716.798	Total xeral	18.804.869
PA.5.02	19.771.874		
PA.5.03	10.915.693		
PA.4.04	2.811.667		
Total xeral	225.270.251		

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

A contribución total a este ODS estaría por riba dos 244 millóns de euros.

ODS 17. Fortalecer os medios de implementación e revitalizar a Alianza Mundial para o Desenvolvemento sustentable

Os ODS só se poden conseguir con asociacións mundiais sólidas e a cooperación de todos os países e institucións. Para que un programa de desenvolvemento se cumpra satisfactoriamente é necesario establecer asociacións inclusivas (a nivel mundial, rexional, nacional e local) sobre principios e valores, así como sobre unha visión e uns obxectivos compartidos que se centren primeiro nas persoas e o planeta.

Debido á pandemia da COVID-19, a economía mundial contraeuse fortemente en 2020, supoñendo a peor recesión dende a Gran depresión, cunha previsión de lenta recuperación no ano 2021 e seguintes.

Agora máis que nunca é necesaria unha sólida cooperación internacional co fin de garantir que os países que posúen os medios para recuperarse da pandemia se reconstrúan e consigan os Obxectivos de Desenvolvemento Sostible.⁽³³⁾

Dentro do ODS 17, as metas específicas recóllense na táboa seguinte:

Cadro 106. Obxectivos específicos do ODS 17.

Obxectivos	Denominación obxectivos específicos
17.1	Fortalecer a mobilización de recursos internos, mesmo mediante a prestación de apoio internacional aos países en desenvolvemento, co fin de mellorar a capacidade nacional para recadar ingresos fiscais e doutra índole
17.2	Velar por que os países desenvolvidos cumpran plenamente os seus compromisos en relación coa asistencia oficial para o desenvolvemento, incluído o compromiso de numerosos países desenvolvidos de alcanzar o obxectivo de destinar o 0,7% do ingreso nacional bruto á asistencia oficial para o desenvolvemento dos países en desenvolvemento e entre o 0,15% e o 0,20% do ingreso nacional bruto á asistencia oficial para o desenvolvemento
17.3	Mobilizar recursos financeiros adicionais de múltiples fontes para os países en desenvolvemento
17.4	Axudar aos países en desenvolvemento a lograr a sustentabilidade da débeda a longo prazo con políticas coordinadas orientadas a fomentar o financiamento, o alivio e a reestruturación da débeda, segundo proceda, e facer fronte á débeda externa dos países pobres moi endebedados a fin de reducir o endebedamento excesivo
17.5	Adoptar e aplicar sistemas de promoción dos investimentos en favor dos países menos adiantados
17.6	Mellorar a cooperación rexional e internacional Norte-Sur, Sur-Sur e triangular en materia de ciencia, tecnoloxía e innovación e o acceso a estas, e aumentar o intercambio de coñecementos en condicións mutuamente convidas, incluso mellorando a coordinación entre os mecanismos existentes, en particular a nivel das Nacións Unidas, e mediante un mecanismo mundial de facilitación da tecnoloxía
17.6	Mellorar a cooperación rexional e internacional Norte-Sur, Sur-Sur e triangular en materia de ciencia, tecnoloxía e innovación e o acceso a estas, e aumentar o intercambio de coñecementos en condicións mutuamente convidas, incluso mellorando a coordinación entre os mecanismos existentes, en particular a nivel das Nacións Unidas, e mediante un mecanismo mundial de facilitación da tecnoloxía
17.7	Promover o desenvolvemento de tecnoloxías ecoloxicamente racionais e a súa transferencia, divulgación e difusión aos países en desenvolvemento en condicións favorables, mesmo en condicións concesionarias e preferentes, segundo o convido de mutuo acordo
17.8	Poñer en pleno funcionamento, como moi tarde en 2017, o banco de tecnoloxía e o mecanismo de apoio á creación de capacidade en materia de ciencia, tecnoloxía e innovación para os países menos adiantados e aumentar a utilización de tecnoloxías instrumentais, en particular a tecnoloxía da información e as comunicacións
17.9	Aumentar o apoio internacional para realizar actividades de creación de capacidade eficaces e específicas nos países en desenvolvemento a fin de apoiar os plans nacionais de implementación de todos os Obxectivos de Desenvolvemento sustentable, mesmo mediante a cooperación Norte-Sur, Sur-Sur e triangular
17.10	Promover un sistema de comercio multilateral universal, baseado en normas, aberto, non discriminatorio e equitativo no marco da Organización Mundial do Comercio, mesmo mediante a conclusión das negociacións no marco do Programa de Doha para o Desenvolvemento
17.11	Aumentar significativamente as exportacións dos países en desenvolvemento, en particular con miras a duplicar a participación dos países menos adiantados nas exportacións mundiais de aquí a 2020
17.12	Lograr a consecución oportuna do acceso aos mercados libre de dereitos e contínxentes de maneira duradeira para todos os países menos adiantados, conforme ás decisións da Organización Mundial do Comercio, incluso velando por que as normas de orixe preferentes aplicables ás importacións dos países menos adiantados sexan transparentes e sinxelas e contribúan a facilitar o acceso aos mercados
17.13	Aumentar a estabilidade macroeconómica mundial, mesmo mediante a coordinación e coherencia das políticas
17.14	Mellorar a coherencia das políticas para o desenvolvemento sustentable
17.15	Respectar a marxe normativa e o liderado de cada país para establecer e aplicar políticas de erradicación da pobreza e desenvolvemento sustentable
17.16	Mellorar a Alianza Mundial para o Desenvolvemento sustentable, complementada por alianzas entre múltiples interesados que mobilicen e intercambien coñecementos, especialización, tecnoloxía e recursos financeiros, a fin de apoiar o logro dos Obxectivos de Desenvolvemento sustentable en todos os países, particularmente os países en desenvolvemento
17.17	Fomentar e promover a constitución de alianzas eficaces nas esferas pública, público-privada e da sociedade civil, aproveitando a experiencia e as estratexias de obtención de recursos das alianzas
17.18	De aquí a 2020, mellorar o apoio á creación de capacidade prestado aos países en desenvolvemento, incluídos os países menos adiantados e os pequenos Estados insulares en desenvolvemento, para aumentar significativamente a dispoñibilidade de datos oportunos, fiables e de gran calidade desagregados por ingresos, sexo, idade, raza, orixe étnica, status migratorio, discapacidade, localización xeográfica e outras características pertinentes nos contextos
17.18	De aquí a 2020, mellorar o apoio á creación de capacidade prestado aos países en desenvolvemento, incluídos os países menos adiantados e os pequenos Estados insulares en desenvolvemento, para aumentar significativamente a dispoñibilidade de datos oportunos, fiables e de gran calidade desagregados por ingresos, sexo, idade, raza, orixe étnica, status migratorio, discapacidade, localización xeográfica e outras características pertinentes nos contextos
17.18	De aquí a 2020, mellorar o apoio á creación de capacidade prestado aos países en desenvolvemento, incluídos os países menos adiantados e os pequenos Estados insulares en desenvolvemento, para aumentar significativamente a dispoñibilidade de datos oportunos, fiables e de gran calidade desagregados por ingresos, sexo, idade, raza, orixe étnica, status migratorio, discapacidade, localización xeográfica e outras características pertinentes nos contextos
17.19	De aquí a 2030, aproveitar as iniciativas existentes para elaborar indicadores que permitan medir os progresos en materia de desenvolvemento sustentable e complementen o produto interno bruto, e apoiar a creación de capacidade estatística nos países en desenvolvemento

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

En Galicia, con respecto á meta sobre a mobilización de recursos internos, o indicador “Total de ingresos das Administracións públicas (Xunta de Galicia, Deputacións e Concellos) en proporción ó PIB (ano 2017)” foi do 11,75%, lixeiramente inferior (1,12%) con respecto a 2015.

Cadro 107. Indicadores relacionados co ODS 17.

Meta 17.8. Poñer en pleno funcionamento, como moi tarde en 2017, o banco de tecnoloxía e o mecanismo de apoio á creación de capacidade en materia de ciencia, tecnoloxía e innovación para os países menos adelantados e aumentar a utilización de tecnoloxías instrumentais, en particular a tecnoloxía da información e as comunicacións									
	Espazo	Unidade	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Proporción de persoas entre 16 e 74 anos que utilizaron Internet nos últimos tres meses	Galicia	Porcentaxe	70,7	74,0	78,4	80,1	85,6	87,7	89,4
	España		78,7	80,6	84,6	86,1	90,7	93,2	93,9

Fonte: IGE

Por outra banda, a proporción de persoas que utilizaron Internet nos últimos tres meses no ano 2021 foi do 89,4%, experimentando un incremento de máis dun 26% con respecto a 2015.

Os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma de Galicia para 2023 destinan á consecución do ODS 17 ó redor de 13,6 millóns de euros, aumentando un 8% con respecto a 2022.

Cadro 108. Orzamento exercicio 2023 destinado á consecución do ODS 17

Dimensión institucional	2023	% sobre o total	2022	% Var.
16. Paz, xustiza e institucións sólidas	225.270.251	94,3%	207.392.926	9%
17. Alianzas para cumprir os obxectivos	13.623.370	5,7%	12.829.825	6%
Total	238.893.621		220.222.751	8%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os programas de gasto onde se recolle o esforzo orzamentario son:

Cadro 109. Programas e gasto relacionados co ODS 17.

Programa de gasto	Orzamento 2023
111D - ALTO ASESORAMENTO DA COMUNIDADE AUTÓNOMA DE GALICIA.	1.887.380
111E - RELACIÓNS EXTERIORES	2.054.699
121C - RELACIÓNS INSTITUCIONAIS	732.771
141A - ADMINISTRACIÓN LOCAL	-
331A - COOPERACIÓN EXTERIOR E AO DESENVOLVEMENTO	8.915.485
413A - PROTECCIÓN E PROMOCIÓN DA SAÚDE PÚBLICA	-
561A - PLAN GALEGO DE INVESTIGACIÓN, DESENVOLVEMENTO E INNOVACIÓN TECNOLÓXICA	33.035
Total xeral	13.623.370

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

Os proxectos de maior importancia en termos de contía son os relacionados coas acordos de cooperación con países terceiros.

Se temos en conta o Índice de esforzo orzamentario por prioridades de actuación, podemos observar onde se concentran os esforzos cando os proxectos contribúen directamente á consecución do obxectivo (ODS 17 como obxectivo principal) así coma

aquelas actuacións recollidas no orzamento que tamén contribúen, aínda que dun xeito secundario, a reducir a pobreza na sociedade galega (ODS 17 como obxectivo secundario).

Cadro 110. Índice de esforzo orzamentario do ODS 17.

Eixo	Prioridade de actuación	IEO ODS principal	IEO ODS secundario	IEO total
1	PA.1.01 Empregabilidade			
	PA.1.02 Benestar e calidade de vida das familias			
	PA.1.03 Acceso á vivenda			
	PA.1.04 Asistencia sanitaria sostible e de calidade			
2	PA.2.01 Enerxía renovable, eficiente e baixa en carbono			
	PA.2.02 Mobilidade sustentable			
	PA.2.03 Resposta ás emerxencias, incluídos desastres naturais			
	PA.2.04 Crecemento sostible, ec. circular e ciclo da auga			
3	PA.3.01 I+D+i e tecnoloxías avanzadas	0,01%		0,01%
	PA.3.02 Transformación dixital inclusiva e sostible			
	PA.3.03 Crecemento e competitividade, transición industrial e emprendemento			
	PA.3.04 Infraestruturas produtivas e de rede			
	PA.3.05 Sector primario moderno e competitivo			
	PA.3.06 Turismo sustentable e de calidade			
4	PA.4.01 Educación inclusiva e de calidade			
	PA.4.02 Integración social			
	PA.4.03 Cultura e lingua galega			
	PA.4.04 Cohesión territorial			
5	PA.5.01 Administración eficiente	0,7%		0,7%
	PA.5.02 Finanzas públicas sustentables			
	PA.5.03 Reforzo do autogoberno e coordinación interadministrativa	6,1%		6,1%

Fonte: Consellería de Facenda e Administración Pública

As actuacións están concentradas, na PA 5.03, aínda que o esforzo orzamentario é mínimo con respecto á consecución deste ODS. Non existe contribución indirecta a este obxectivo, polo que a contribución total coincide cos 13,6 millóns de contribución directa.

